

Nr 104

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag för budgetåret 1968/69 till byggnadsarbeten samt inredning och utrustning av lokaler vid universitet, högskolor m. m.; given Stockholms slott den 8 mars 1968.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över utbildningsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredraganden hemställt.

GUSTAF ADOLF

Sven Moberg

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ett investeringsanslag av 130 milj. kr. för budgetåret 1968/69 till byggnadsarbeten vid universiteten och vissa högskolor. Medelsförbrukningen för byggnadsverksamheten under innevarande och nästa budgetår beräknas till drygt 270 milj. kr.

Medel beräknas bl. a. för nybyggnader inom Frescatiområdet för icke-laborativa institutioner vid universitetet i Stockholm och laboratoriebyggnad för läkarutbildningen m. m. vid karolinska institutet. Vidare föreslås en tillbyggnad för lantmäterisektionen vid tekniska högskolan i Stockholm. För Uppsalas del beräknas medel för en nybyggnad för fysiska institutionen m. m. samt för de fortsatta arbetena för nybyggnaderna på Artillerifältet för medicinskt teoretiska ämnen m. m. Vidare beräknas medel för återstående arbeten vid tekniska högskolan och kemiskt centrum i Lund. Drygt 50 milj. kr. beräknas för nästa budgetår för den fortsatta utbyggnaden av universitetet i Göteborg och Chalmers tekniska högskola, bl. a. för nybyggnader för fysik och hygien samt för ett forskningslaboratorium inom medicinarområdet.

För inredning och utrustning av lokaler vid universitet, högskolor m. m. föreslås att 55 milj. kr. anvisas för nästa budgetår.

Slutligen föreslås en medelsanvisning av 2 milj. kr. till lånefonden för studentkårlokaler samt begärs medgivande att bevilja lån från fonden intill ett belopp av 20 milj. kr.

*Utdrag av protokollet över utbildningsärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 8 mars
1968.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, KLING, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, GUSTAFSSON, GEIJER, ODHNOFF, WICKMAN, MOBERG.

Statsrådet Moberg anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter frågor om *anslag för budgetåret 1968/69 till byggnadsarbeten samt inredning och utrustning av lokaler vid universitet, högskolor m. m.* och anför.

I årets statsverksproposition (bil. 10 s. 424, 353 och 428) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1968/69 beräkna

till Byggnadsarbeten vid universiteten och vissa högskolor ett investeringsanslag av 130 milj. kr.;

till Inredning och utrustning av lokaler vid universitet, högskolor m. m. ett reservationsanslag av 54 milj. kr.;

till Lånefonden för studentkårlokaler ett investeringsanslag av 2 milj. kr.

Jag anhåller nu att få anmäla dessa frågor.

Byggnadsarbeten vid universiteten och vissa högskolor

1966/67 Utgift	118 795 026	Reservation	46 217 032
1967/68 Anslag	95 000 000		
1968/69 Förslag	130 000 000		

Anslagsförslag m. m.

Detta investeringsanslag avser byggnadsarbeten vid universiteten, karolinska institutet, de tekniska högskolorna samt gymnastik- och idrottshögskolan i Stockholm.

Från byggnadsstyrelsen och tekniska högskolans i Stockholm byggnadskommitté föreligger framställningar om investeringsanslag för budgetåret 1968/69. Vidare har styrelsen och byggnadskommittén successivt redovisat projekteringshandlingar m. m. och redogjort för tidsplaner m. m. för vissa aktuella byggnadsobjekt.

Innan jag går in på de enskilda objekten, vill jag erinra om de principer som gäller för handläggningen av ärenden rörande byggnadsverksamheten vid universitet och högskolor.

För varje universitetsort finns en lokal- och utrustningsprogramkommitté (LUP-kommitté) med uppgift att utarbeta lokal- och utrustningsprogram för samtliga läroanstalter på orten. När ett lokalprogram färdigställts överlämnas det till byggnadsstyrelsen eller — vad beträffar tekniska högskolan i Stockholm — till högskolans byggnadskommitté, vilka myndigheter på grundval därav i samråd med berörd LUP-kommitté upprättar ett byggnadsprogram innehållande bl. a. förslag beträffande byggnadsobjektets placering, allmänna utformning m. m. samt en uppskattning av kostnad och tidsåtgång för objektet. Kungl. Maj:t prövar därefter byggnadsprogrammet och lämnar ett uppdrag att utarbeta förslags- eller huvudhandlingar för objektet. Först när dessa handlingar färdigställts, begärs normalt medel av riksdagen för byggnadsobjektets utförande. Samtidigt härmed fortsätter i regel projekteringen fram t. o. m. färdigställande av bygghandlingar, dvs. handlingar på grundval av vilka entreprenadanbud kan infordras.

I min följande redogörelse beträffande de byggnadsobjekt som är aktuella för nästa budgetår kommer jag inte att särskilt behandla sådana objekt, som tidigare redovisats för riksdagen och för vilka kostnadsramarna föreslås antingen bli uppförda med oförändrade eller sänkta belopp eller endast bli höjda med hänsyn till den allmänna byggnadskostnadsstegringen. För tiden den 1 april 1966—1 april 1967 beräknar byggnadsstyrelsen denna stegring till 3 %. Kostnaderna redovisas i det följande i prisläget den 1 april 1967 där inte någon annan prisnivå anges.

Stockholm

Försörjningsåtgärder för Frescatiområdet. Som framgår av den redogörelse som lämnades i prop. 1968: 26 (s. 5) har vissa arbeten utförts inom området för avloppsförsörjning av befintliga institutioner (jfr prop. 1964: 1 bil. 10 s. 641) för en kostnad av drygt 1,1 milj. kr. För översiktlig planläggning har kostnaderna t. o. m. år 1963 uppgått till 1 306 000 kr. För tiden fr. o. m. år 1964 har Kungl. Maj:t medgett att 850 000 kr. får användas för sådan planläggning.

Byggnadsstyrelsen har i februari 1968 redovisat en s. k. försörjningsplan för universitetsområdet i Frescati. Planen remissbehandlas f. n.

Vid utgången av budgetåret 1966/67 uppgår medelsförbrukningen till 3 195 000 kr. För budgetåren 1967/68 och 1968/69 räknar byggnadsstyrelsen med ett medelsbehov av sammanlagt närmare 5 milj. kr. I prop. 1968: 26 (s. 11) har föreslagits att en kostnadsram av 6 milj. kr. förs upp i gällande investeringsplan för försörjningsåtgärder inom Frescatiområdet.

Försörjningsåtgärder inom karolinska institutets område. I prop 1968: 26 (s. 5) redovisades att kostnaderna för de försörjningsåtgärder som Kungl. Maj:t tidigare uppdragit åt byggnadsstyrelsen att utföra uppgår till närmare 1 milj. kr. Härtill kommer kostnader för översiktlig planläggning för vilket ändamål Kungl. Maj:t medgett att 500 000 kr. får tas i anspråk.

De försörjningsåtgärder som hör till den laboratoriebyggnad för vilken redogörelse lämnas i det följande har kostnadsuppskattats till 2,5 milj. kr.

Vid utgången av budgetåret 1966/67 har ca 850 000 kr. förbrukats. Medelsförbrukningen för budgetåren 1967/68 och 1968/69 uppskattar byggnadsstyrelsen till ca 2,7 milj. kr. I prop. 1968: 26 (s. 11) har föreslagits att en kostnadsram av 4 milj. kr. förs upp i gällande investeringsplan för försörjningsåtgärder inom karolinska institutets område.

Nybyggnad för sektion A m. m. Utförliga redogörelser för denna nybyggnad har lämnats i prop. 1967: 104 (s. 15 och 21) och 1967: 155 (bil. 6 s. 47). Därvid erinrades om att statsmakternas beslut i anledning av prop. 1965: 141 (SU 173, rskr 411) för tekniska högskolans i Stockholm del innebar bl. a. en ökad årlig intagning av studerande vid sektion L höstterminen 1966 från 56 till 60, vid sektion A höstterminen 1967 från 72 till 90 och vid sektion V höstterminen 1970 från 90 till 180. Vid sektion L har intagningen av studerande höstterminen 1967 ökat med ytterligare 10 till 70 (jfr prop. 1967: 1 bil. 10 s. 273, SU 40, rskr 113).

I prop. 1967: 155 redovisades vidare att Kungl. Maj:t den 30 juni 1967 hade föreskrivit att planerings- och projekteringsarbetet för sektionerna A, V och L skulle utgå från att kostnaderna för anskaffning av ytterligare lokaler för den beslutade ökningen av utbildningskapaciteten vid dessa sektioner skall begränsas inom en kostnadsram av 23 milj. kr. enligt prisläget den 1 april 1966. Som

redovisades i nämnda proposition medgav denna kostnadsram enligt högskolans byggnadskommitté en ökning av de permanenta lokalerna för dessa sektioner med 11 930 m² till 25 815 m². Byggnadskommittén har senare redovisat att vissa befintliga lokaler om 236 m² i byggnad VI b kan byggas om för sektion V. Kommittén räknar således numera med en sammanlagd yta av (25 815 + 236 =) 26 051 m².

Av redogörelsen i prop. 1967: 155 framgår också att nybyggnaden för sektion A m. m. omfattar ca 6 920 m² och att den skall uppföras på den högskolan närbelägna tomten för det s. k. östermalmsfängelset (kv. Domherren). Kostnaden för nybyggnaden och tillhörande försörjningsåtgärder beräknas uppgå till 14 165 000 kr.

Kungl. Maj:t anbefallde den 15 december 1967 byggnadskommittén att utföra nybyggnaden. Byggnadsarbetena beräknas med hänsyn till tidsplanen för riksarkivets utflyttning ur de av arkivet disponerade lokalerna i östermalmsfängelset kunna påbörjas i mars 1968. Arbetena beräknas vara i huvudsak avslutade i mars 1970.

O m b y g g n a d a v s e k t i o n E m. m. I prop. 1967: 155 (bil. 6 s. 48) lämnades en redogörelse för detta objekt. Härav framgår att lokaler i byggnad III som friställts sedan sektionerna M och B flyttat till nybyggnader enligt generalplanen för utbyggnad åren 1960—1970 av tekniska högskolan skall övertas av matematikinstitutionerna och sektion E. Sektion E övertar efter ombyggnad lokaler i byggnadens sydvästra del och får härigenom ett lokaltillskott av ca 4 450 m². Sektionens behov av ökade lokaler hänger bl. a. samman med att intagningen av studerande i första årskursen höstterminen 1964 ökade från 135 till 150 och höstterminen 1969 kommer att öka med ytterligare 20 (jfr prop. 1965: 141 s. 137, SU 173, rskr 411).

För ombyggnaden är en kostnadsram av 4 milj. kr. uppförd i gällande investeringsplan (jfr prop. 1967: 155 bil. 6 s. 48 och 51, SU 203, rskr 395).

Högskolans byggnadskommitté redovisade den 14 februari 1968 huvudhandlingar för ombyggnaden. Vid utarbetandet av huvudhandlingarna har kommittén funnit att VVS-arbetena i samband med ombyggnaden i byggnadsdelen III a inte bör utföras som ändringar och kompletteringar på grund av ändrade funktioner hos lokalerna utan som en total omläggning av VVS-systemet. Enligt kommittén skulle en sådan omläggning bli nödvändig inom kort, varför kommittén anser det ekonomiskt fördelaktigt och lämpligt för verksamheten om dessa åtgärder kan utföras i samband med ombyggnaden. Den ökade kostnaden till följd av dessa åtgärder beräknas till 2 milj. kr. Vidare har kommittén beräknat kostnaden för vissa försörjningsåtgärder för byggnaden till 120 000 kr.

Den sammanlagda kostnaden för ifrågavarande arbeten uppgår sålunda till 6 120 000 kr. Arbetena skall enligt kommitténs tidsplan sättas igång i april 1968 och beräknas vara i stort sett avslutade i september 1969.

O m b y g g n a d f ö r f y s i k, c e n t r a l v e r k s t a d m. m. Redogörelse för detta byggnadsobjekt lämnades i prop. 1967: 155 (bil. 6 s. 48). Därav framgår

att institutionen för mekanisk värmeteori och kylteknik och institutionen för ångteknik flyttat från det gamla maskintekniska laboratoriet (byggnad VI a—b) vid tekniska högskolan till nybyggnaden för sektion M. De därvid friställda utrymmena skall för en kostnad av 900 000 kr. byggas om för centralverkstaden samt institutionen för läran om vattenmotorer och pumpar.

Centralverkstadens nuvarande lokaler i byggnad VII skall byggas om för institutionen för regleringsteknik då verkstaden flyttar till byggnad VI. Kostnaden för denna ombyggnad har uppskattats till 450 000 kr.

Byggnad XXII på högskoleområdet inrymmer kurslaboratorier för fysik, vissa lokaler för fysiska institutionen samt 13 ritsalar för den gemensamma undervisningen i de lägre årskurserna. Ritsalarna skall omändras till fysiklaboratorier för en beräknad kostnad av ca 130 000 kr.

Kungl. Maj:t uppdrog den 15 december 1967 åt byggnadskommittén att utföra ifrågavarande arbeten för vilka den sammanlagda kostnaden uppgår till (900 000 + 450 000 + 130 000 =) 1 480 000 kr. (jfr prop. 1967: 155 bil. 6 s. 51, SU 203, rskr 395).

Laboratoriebyggnad vid karolinska institutet. Antalet nybörjarplatser i de medicinskt teoretiska ämnena vid karolinska institutet i Stockholm ökades höstterminen 1963 från 168 till 208 per år enligt statsmakternas beslut med anledning av prop. 1963: 142 (SU 112, rskr 264). Som förutsattes i nämnda proposition (s. 61) har därefter lokalerna för dessa ämnen ökats med ca 1 200 m² till ca 9 500 m² genom att en tillbyggnad uppförts vid fysiologiska institutionen (jfr prop. 1964: 190 bil. 6 s. 54). Läsåret 1969/70 skall antalet nybörjarplatser ökas med ytterligare 72 till 280 per år (jfr prop. 1965: 141 s. 136, SU 173, rskr 411).

Av den redogörelse som lämnades för byggnadsobjektet i prop. 1968: 26 (s. 5 och 10) framgår bl. a. att byggnadsstyrelsen utarbetat förslagshandlingar för en laboratoriebyggnad för de medicinskt teoretiska ämnena. Byggnaden avses omfatta drygt 6 000 m² programyta förutom utrymmen för telefonväxel, kapprum, toaletter, uppehållsrum m. m. om ca 1 200 m². Den totala rumsytan uppgår sålunda enligt förslagshandlingarna till drygt 7 200 m².

Enligt lokalprogrammet skall ca 3 630 m² av lokalerna i nybyggnaden användas för läkar- och tandläkarutbildning i de medicinskt teoretiska ämnena. Övriga lokaler i nybyggnaden, dvs. ca 2 370 m² rumsyta, samt lokalerna i befintliga byggnader om ca 9 500 m² är i första hand avsedda för forskningen i dessa ämnen. Befintliga hörsalar avses dock bli utnyttjade för grundutbildningen.

Laboratoriebyggnaden skall uppföras i den sydvästra delen av karolinska institutets område. Byggnaden omfattar fem laboratorievåningar samt en vindsvåning med stor takhöjd för telefonväxel, fläktar m. m. Byggnaden saknar där emot källare. Rumsytan uppgår, som förut nämnts, till drygt 7 200 m². Totalytan uppgår enligt byggnadsstyrelsen till 12 090 m² och byggnadsvolymen till 45 100 m³. Kostnaden för laboratoriebyggnaden uppgår till 17 150 000 kr. Härtill kommer

kostnaderna för försörjningsåtgärder och för inredning som styrelsen uppskattat till resp. 2,5 milj. kr. och 3,7 milj. kr.

Byggnadsstyrelsen, som räknar med att byggnadsarbetena kan påbörjas i april 1968, inriktar sig på att laboratoriebyggnaden skall vara färdig till höstterminen 1970. Styrelsen framhåller, att karolinska institutet förklarar att den ökade utbildningen under läsåret 1969/70 kan ske inom befintliga lokaler.

Nybyggnader inom Frescatiområdet för icke-laborativa institutioner. I prop. 1968: 26 (s. 6 och 10) lämnades en utförlig redogörelse för ifrågavarande nybyggnader som skall inrymma bl. a. lokaler för utbildning och forskning vid humanistiska, samhällsvetenskapliga och juridiska fakulteterna vid universitetet samt för socialhögskolan i Stockholm. Antalet studerande vid de institutioner som inryms i byggnaden beräknas till ca 10 000.

Av redogörelsen i sistnämnda proposition framgår att byggnadsstyrelsen den 30 januari 1968 redovisade huvudhandlingar för byggnadskomplexet, som omfattar fem institutionsbyggnader i åtta våningar sammanbundna med lägre byggnader i tre våningar. Nybyggnaderna skall ligga i Frescatiområdets södra del invid Fiskartorpsvägen. Av de åtta våningsplanen avses de tre nedersta inrymma seminarie- och lektionsrum. De återstående fem våningsplanen planeras för institutionslokaler, i första hand arbetsrum för lärare och forskare. De sammanbindande byggnaderna avses innehålla hörsalar, seminarierum och skrivsalar. Vidare innehåller dessa byggnader entréutrymmen samt kapprum, toaletter och uppehållsutrymmen som är dimensionerade även med hänsyn till seminarierummen i motsvarande plan i de högre institutionsbyggnaderna.

Enligt huvudhandlingarna omfattar nybyggnaderna 34 460 m² rumsyta enligt följande sammanställning.

Hörsalar	1 620 m ²
Skrivsalar	2 630 m ²
Seminarierum	5 550 m ²
Institutionslokaler	19 860 m ²
Kapprum, toaletter, personalrum, förråd m. m.	4 330 m ²
Utrymmen för telefonväxel m. m.	470 m ²
	<hr/>
	34 460 m ²

Nybyggnaderna beräknas kosta 60 milj. kr. och de till byggnaden hörande yttre arbetena drygt 2 milj. kr.

Upphandling av schakt och grund samt beställning av prefabricerade element planeras enligt byggnadsstyrelsen ske under maj—augusti 1968. Schaktningsarbetena avses börja i september 1968. Resterande bygghandlingar beräknas bli färdigställda i december 1968 och byggnadsarbetena i övrigt avses starta i april 1969. Den första institutionsbyggnaden beräknas bli inflyttningsklar till höstterminen 1970. Övriga byggnader färdigställs successivt och byggnadskomplexet beräknas vara helt färdigställt första kvartalet 1972.

Tillbyggnad för sektion L. Av den redogörelse som lämnats i det föregående för nybyggnaden för sektion A m. m. vid tekniska högskolan i Stockholm framgår bl. a. att intagningen av studerande vid sektion L höstterminen 1967 ökat till 70 per år. Vidare redovisas att högskolans byggnadskommitté räknar med en ökning av de permanenta lokalerna för sektionerna A, V och L till 26 051 m². Kommittén har därvid utgått från att byggnad XX, i vilken lokalerna för sektion L är inrymda, skall byggas till med 1 144 m².

Byggnadskommittén har på Kungl. Maj:ts uppdrag utarbetat förslagshandlingar för en tillbyggnad, som kostnadsberäknats till 2 240 000 kr. Kostnaderna för tillhörande försörjningsåtgärder har uppskattats till 230 000 kr. Förslaget innebär att sektionens nuvarande byggnad på högskoleområdet som omfattar en byggnadskropp på fyra våningar och en på två våningar byggs ut genom en tillbyggnad mot norr av den högre byggnaden. Vissa mindre omdispositioner i de nuvarande lokalerna föreslås också. Byggnadsarbetena beräknas kunna påbörjas i oktober 1968 och avslutas i december 1969.

Uppsala

Försörjningsåtgärder. Kostnaderna för beslutade försörjningsåtgärder uppgår enligt byggnadsstyrelsen till ca 5,8 milj. kr. För översiktlig planläggning har Kungl. Maj:t medgett att styrelsen får ta 500 000 kr. i anspråk.

För planerade försörjningsåtgärder och för anslutningsavgifter uppskattar byggnadsstyrelsen att ytterligare drygt 3,8 milj. kr. behövs. Styrelsen föreslår att kostnadsramen för försörjningsåtgärder förs upp med 10,1 milj. kr.

Vid utgången av budgetåret 1966/67 har 5 586 000 kr. betalats ut. Byggnadsstyrelsen räknar med en medelförbrukning av ca 2 milj. kr. för vardera av budgetåren 1967/68 och 1968/69.

Nybyggnader på Artillerifältet, etapp I. Utförliga redogörelser för dessa nybyggnader lämnades i prop. 1966: 2 (bil. 5 s. 20), 1967: 104 (s. 6) och 1967: 155 (bil. 6 s. 43 och 50). Nybyggnaderna planeras för att tillgodose lokalbehoven för de medicinskt teoretiska ämnena i vilka antalet nybörjarplatser enligt riksdagens beslut i anledning av prop. 1965: 141 (SU 173, rskr 411) läsåret 1966/67 ökat med 20 till 110 och läsåret 1967/68 med ytterligare 86 till 196. Planeringen sker vidare med hänsyn till att den farmaceutiska utbildnings- och forskningsorganisationen enligt samma beslut skall flyttas över till Uppsala och inordnas i universitetet, tills vidare inom ramen för en särskild fakultet. Intagningskapaciteten vid denna fakultet skall därvid ökas från 80 till 120 platser per år.

Som redovisades i prop. 1967: 1 (bil. 10 s. 264) och 1967: 104 (s. 6) avses lokaler för ämnena biokemi och mikrobiologi vid matematisk-naturvetenskapliga fakulteten bli förlagda i direkt anslutning till de planerade lokalerna för samma ämnen vid de medicinska och farmaceutiska fakulteterna. Vidare är avsikten att särskilda lokaler för serviceverksamhet inom det separationstekniska området för hela landets behov skall inrymmas i nybyggnaderna.

Sedan LUP-kommittén för Uppsala färdigställt ett förslag till lokalprogram för nybyggnaderna omfattande 37 820 m² programyta, har, som redovisades i nämnda prop. 1967: 155, byggnadsstyrelsen underställt Kungl. Maj:t förslag till byggnadsprogram för byggnadskomplexet. Styrelsen har överslagsmässigt ökat den nyssnämnda ytan med ca 15 % för behovet av lokaler för kapprum, toaletter etc. och för skyddsrum. Förslaget till byggnadsprogram omfattar därför en programyta av ca 43 600 m². Kostnaderna för nybyggnaderna uppskattar styrelsen till 97,2 milj. kr.

Enligt Kungl. Maj:ts uppdrag den 11 november 1966 och den 3 november 1967 skall byggnadsstyrelsen inom en kostnadsram av 28,5 milj. kr. utföra huvuddelen av vad styrelsen betecknat som etapp I av nybyggnaderna. I gällande investeringsplan är uppförd en kostnadsram för etapp I av 29,2 milj. kr. (jfr prop. 1967: 155 bil. 6 s. 51, SU 203, rskr 395).

Som framgår av redogörelsen i prop. 1967: 155 omfattar hela etapp I enligt byggnadsstyrelsen ca 13 300 m² rumsyta. I ett preliminärt förslag till användningen av dessa lokaler har styrelsen tagit upp ca 4 250 m² för högre utbildning och forskning — i första hand i fysiologi och medicinsk fysik samt i farmakologi och toxicologi —, ca 3 350 m² för grundutbildning i anatomi och histologi, fysiologi och medicinsk fysik, medicinsk kemi samt farmakologi och toxicologi samt ca 1 000 m² för gemensamma lokaler som seminarierum, bibliotek m. m. För verkstad och djurhus har härutöver tagits upp ca 860 m² resp. 1 240 m². Vidare upptas fyra hörsalar om vardera ca 120 platser. Resterande utrymmen i etapp I avser enligt förslaget skyddsrum samt kapprum, toaletter etc.

Schaktningsarbeten m. m. för etappen påbörjades i juni 1966. De egentliga byggnadsarbetena startade för större delen av etappen i mars 1967 och för resterande delar i november 1967. Den s. k. etapp I a beräknas vara färdig i oktober 1968 och hela etapp I i januari 1969.

Nybyggnad för fysiska institutionen m. m. I investeringsplanen för innevarande budgetår har en kostnadsram av 12 875 000 kr. förts upp för detta objekt (jfr prop. 1967: 155 bil. 6 s. 51). Sedan förslagshandlingar m. m. hade redovisats av byggnadsstyrelsen uppdrog Kungl. Maj:t, som framgår av den redogörelse för byggnadsföretaget som lämnades i prop. 1967: 155, den 30 juni 1967 åt styrelsen att projektera objektet t. o. m. bygghandlingar samt att därefter underställa ärendet Kungl. Maj:ts förnyade prövning. Vid projekteringen skulle enligt beslutet ytterligare undersökas möjligheterna att nedbringa den nämnda kostnaden av 12 875 000 kr.

Med skrivelse den 20 februari 1968 har byggnadsstyrelsen redovisat omarbetade handlingar för objektet, vilka skiljer sig från tidigare redovisade förslagshandlingar huvudsakligen genom att ytterligare ett källarplan tillkommit. Detta plan är placerat under acceleratorlaboratoriet och utformat som en servisivåning. Vidare har tjänsterummen i vindsvåningen slopats.

Enligt nämnda handlingar omfattar nybyggnaden en rumsyta av ca 4 980 m²,

dvs. en minskning med 280 m² jämfört med förslagshandlingarna. Av rumsytan avses ca 3 500 m² för fysiska institutionen och ca 1 480 m² för verksamhet vid den Tandem van de Graaff-accelerator som skall förläggas till nybyggnaden och för vilken en kostnadsram av 8 milj. kr. är uppförd i gällande utrustningsplan för universitet, högskolor m. m. (jfr prop. 1965: 40 s. 30 och 60). Själva acceleratorlaboratoriet innehåller — förutom utrymmen för VVS- och elinstallationer — acceleratorhall, målrum och manöverrum. Acceleratorhallen och målrummet, som båda har en höjd av 5 m och som omfattar vardera ca 440 m², kräver särskilda anordningar för strålskydd. Av acceleratorhallen, som är ca 8 m bred och ca 55 m lång, utgörs dock 82 m² av ett reservutrymme som tills vidare skall användas för fysiska institutionens behov. Manöverrummets rumsyta uppgår till ca 200 m². För verksamheten vid acceleratoren har vidare beräknats arbetslokaler ovan jord om ca 400 m².

Som framgår av min redogörelse för byggnadsföretaget i prop. 1967: 155 disponerar fysiska institutionen i Uppsala ca 8 100 m² nettoyta (jfr SOU 1965: 12 s. 631). Genom ifrågakvarande nybyggnad får institutionen ett lokaltillskott om ca 3 500 m² rumsyta.

Antalet utbildningsplatser för två betyg i examensämnet fysik vid matematisk-naturvetenskapliga fakulteten vid universitetet skall vara 240 enligt den av statsmakterna antagna utgångspunkten för planeringen för de spärrade naturvetenskapliga ämnena (jfr prop. 1965: 141 s. 43 och 140, SU 173, rskr 411). Vid universitetet i Uppsala skall vidare ges civilingenjörsutbildning och teknisk magisterutbildning i enlighet med de riktlinjer som beslutats av riksdagen i anledning av prop. 1965: 141 (s. 139, SU 173, rskr 411) och prop. 1967: 4 (s. 134, SU 51, rskr 143). Antalet utbildningsplatser vid civilingenjörsutbildningen — som bedrivs vid universitetet sedan år 1962 — avses läsåret 1968/69 öka från 30 till 60. Utbildningen skall därvid läggas om så att den totala utbildningstiden förkortas från f. n. fem till fyra år. Den tekniska magisterutbildningen avses börja läsåret 1968/69 med 40 intagningsplatser. Vid full utbyggnad skall den årliga intagningskapaciteten vara 72 platser.

Nybyggnaden omfattar fyra våningar och en indragen fläktrumsvåning ovan jord och avses bli uppförd i kv. Kemikum utmed Villavägen. Kostnaderna för nybyggnaden har på grundval av de omarbetade handlingarna uppskattats till ca 13 520 000 kr. Byggnadsstyrelsen, som räknar med att kunna redovisa kostnadsberäknade bygghandlingar i juni 1968, föreslår dock att den förenämnda kostnadsramen av 12 875 000 kr. i avvaktan härpå behålls oförändrad. Kostnaderna för erforderliga försörjningsåtgärder beräknar byggnadsstyrelsen till 555 000 kr., varav 140 000 kr. avser ledningar som behövs för att byggnaden skall fungera. Härtill kommer anslutningsavgifter för fjärrvärme samt för vatten och avlopp om 345 000 kr. Enligt byggnadsstyrelsen bör schaktnings- och grundarbetena, som är omfattande och tidskrävande, påbörjas i mars eller april 1968. Nybyggnaden beräknas i sin helhet kunna tas i bruk våren 1970.

Sedan den nämnda redogörelsen för objektet lämnades i prop. 1967: 155 har byggnadsstyrelsen i skrivelse den 20 november 1967 hos Kungl. Maj:t sökt dispens för nybyggnaden från gällande stadsplan m. m. Framställningen har tillstyrkts av länsstyrelsen i Uppsala län och statens planverk. Kungl. Maj:t har denna dag beviljat erforderlig dispens. Vidare har Kungl. Maj:t denna dag uppdragit åt styrelsen att utföra nybyggnaden inom en kostnadsram av 13 015 000 kr., vilken ram innefattar det nämnda beloppet av 140 000 kr. för vissa ledningar.

F a s t i g h e t s f ö r v ä r v. Kungl. Maj:t kan i undantagsfall — inom ramen för tillgängliga medel under förevarande anslag — föranstalta om sådana fastighetsförvärv som fordras för den av statsmakterna beslutade fortsatta utbyggnaden av universitet och högskolor (jfr prop. 1965: 104 s. 35, SU 67, rskr 193).

Byggnadsstyrelsen har i ett förslag till utbyggnadsplan för Uppsala universitet (jfr prop. 1964: 72 s. 29) uttalat behov av att genom ytterligare markförvärv i bl. a. kv. Blomman skapa utvidgningsmöjligheter för de institutioner som är lokaliserade till intilliggande kvarter. Där ligger institutioner för fysik och kemi (kv. Kemikum), zoologi, limnologi, paleontologi och geologi-geografi (kv. Lagerträdet) samt botanik (kv. Botaniska trädgården). Inom dessa kvarter är möjligheterna till ytterligare exploatering relativt begränsade. Utbyggnaden för den verksamhet som för framtiden skall vara förlagd till detta område av Uppsala bedöms i nämnda plan lämpligen böra ske bl. a. inom kv. Blomman.

Med anledning av särskilda av byggnadsstyrelsen gjorda framställningar godkände Kungl. Maj:t den 12 maj och den 17 november 1967 köpeavtal angående förvärv av stadsägan nr 619 resp. tomten nr 6 inom kv. Blomman samt bemyndigade styrelsen att disponera högst 705 000 kr. resp. 580 000 kr. av förevarande anslag för bestridande av kostnaderna för förvärven.

Lund

F ö r s ö r j n i n g s å t g ä r d e r. Som framgår av redogörelsen i prop. 1966: 104 (s. 5) får den av byggnadsstyrelsen upprättade försörjningsplanen för universitetet och tekniska högskolan betraktas som preliminär i avvaktan på resultatet av det utredningsarbete som Kungl. Maj:t den 5 februari 1965 uppdragit åt statskontoret att utföra i samråd med styrelsen (jfr prop. 1965: 104 s. 34). Kostnaderna för beslutade försörjningsåtgärder anger styrelsen till 17 420 000 kr. För översiktlig planläggning har Kungl. Maj:t medgett att styrelsen får ta 1,1 milj. kr. i anspråk. För bl. a. anslutningsavgifter uppskattar styrelsen att 3,5 milj. kr. behövs. Redogörelse för samordningen av energiförsörjningen i Lund lämnades i prop. 1967: 104 (s. 7 och 21). Styrelsen föreslår en kostnadsram för försörjningsåtgärder av 22 milj. kr.

Vid utgången av budgetåret 1966/67 har 9 910 000 kr. betalats ut. Byggnadsstyrelsen räknar med en medelsförbrukning av 5 milj. kr. för budgetåret 1967/68 och 4 milj. kr. för budgetåret 1968/69.

Nybyggnad för datamaskincentral. Som redovisats i prop. 1967:104 (s. 9) fick byggnadsstyrelsen den 3 mars 1967 i uppdrag att i samråd med statskontoret utarbeta förslagshandlingar för ifrågavarande nybyggnad inom en kostnadsram för nybyggnaden jämte tillhörande försörjningsåtgärder av — uppräknat till prisläget den 1 april 1967 — 2,3 milj. kr.

Som angavs i nämnda proposition uppförs nybyggnaden invid institutionsbyggnaden för matematik och i två våningsplan med det undre planet delvis under mark. Enligt förslagshandlingarna uppgår rumsytan till 815 m² och volymen till 5 540 m³.

Sedan byggnadsstyrelsen redovisat förslagshandlingarna uppdrog Kungl. Maj:t den 1 december 1967 åt styrelsen att utföra nybyggnaden. Byggnadsarbetena påbörjades i december 1967 och byggnaden beräknas vara färdigställd i augusti 1968.

Ombbyggnad för farmakologiska institutionen. Intagningen till läkarutbildningen vid universitetet i Lund har enligt statsmakternas beslut (prop. 1963: 142, SU 112, rskr 264) fr. o. m. höstterminen 1965 ökat från 120 till 190 studerande per år. Detta innebär att utbildningskapaciteten i ämnet farmakologi fr. o. m. vårterminen 1968 ökat till 180 platser per år.

Som framgår av redogörelsen för detta objekt i prop. 1967: 155 (bil. 6. s. 46) har farmakologiska institutionen lokaler om ca 1 100 m² nettoyta i en äldre institutionsbyggnad vid Sölvegatan. Övriga lokaler i denna byggnad har utnyttjats av ämnet medicinsk kemi och friställts sedan detta ämne flyttats över till nybyggnaderna för kemiskt centrum. Farmakologiska institutionen skall nu överta hela byggnaden som efter ombyggnad beräknas få en sammanlagd rumsyta av ca 2 750 m².

Kungl. Maj:t anbefallde den 15 december 1967 byggnadsstyrelsen att utföra ifrågavarande ombyggnad. Byggnadsarbetena, som kostnadsberäknats till 3 150 000 kr., avses bli påbörjade i april 1968.

Göteborg

Försörjningsåtgärder för humanistiska fakulteten m. m. Kostnaderna för försörjningsåtgärder för den numera färdigställda etappen I av humanistiska fakulteten har byggnadsstyrelsen beräknat till 590 000 kr. För översiktlig planläggning har Kungl. Maj:t medgett att styrelsen får ta 70 000 kr. i anspråk.

Vid utgången av budgetåret 1966/67 har 561 000 kr. betalats ut. Byggnadsstyrelsen räknar med en medelsförbrukning av ca 100 000 kr. under budgetåret 1967/68.

Byggnadsarbeten m. m. för zoologisk station på Tjärnö. På Tjärnö inom Kosterområdet i norra Bohuslän har upprättats en ny fältstation för marin zoologi (jfr prop. 1964: 72, SU 72, rskr 191). Som redovisats i prop. 1965: 104 (s. 16) har fastigheter förvärvats till en kostnad av 215 000 kr.

I prop. 1968: 26 (s. 2) har jag redovisat att bygghandlingarna för erforderliga byggnadsåtgärder upptog bl. a. en laboratoriebyggnad med en totalyta av ca 560 m² samt ombyggnader av köks- och mässlokaler. Byggnadsstyrelsen hade beräknat kostnaderna för objektet — inkl. fastighetsförvärv — till 1 265 000 kr. Jag föreslog i sistnämnda proposition (s. 9) att en kostnadsram av 1,1 milj. kr. skulle föras upp för objektet i gällande investeringsplan.

Nybyggnad för odontologisk fakultet. Av de redogörelser för byggnadsobjektet som lämnades i prop. 1966: 104 (s. 9 och 26) och 1967: 104 (s. 10) framgår att nybyggnaden planeras för klinisk tandläkarutbildning i Göteborg samt för en tandteknikerskola och en tandsköterskeskola. Enligt byggnadsprogrammet är nybyggnaden dimensionerad för en årlig intagning av 100 tandläkarstuderande och omfattar ca 15 200 m² nettoyta, varav ca 7 900 m² avses för en tandsjukvårdscentral. Byggnadsarbetena pågår och teknologidelen av nybyggnaden har tagits i bruk fr. o. m. vårterminen 1968. Resterande delar avses bli färdigställda successivt fram till sommaren 1969.

Som redovisats i prop. 1968: 1 (bil. 10 s. 270) har universitetskanslersämbetet föreslagit att intagningskapaciteten vid odontologiska fakulteten i Göteborg skall ökas från 100 till 120 platser per år fr. o. m. läsåret 1968/69. Lokalmässiga förutsättningar för en sådan ökning föreligger. Byggnadsstyrelsen har undersökt vilka åtgärder i nybyggnaden som behövs för att genomföra ökningen och efter samråd med LUP-kommittén för Göteborg föreslagit att för ändamålet utnyttjas lokaler om ca 750 m² nettoyta i ett våningsplan som tillkommit i en mindre del av byggnaden till följd av att denna getts ändrat höjdläge. Vissa omdispositioner med åtföljande ändrings- och kompletteringsarbeten har också föreslagits i byggnaden i övrigt. Kostnaderna för erforderliga arbeten uppskattar byggnadsstyrelsen till 2,1 milj. kr. Genom de besparingar som styrelsen — i enlighet med vad som förutsattes i prop. 1966: 104 (s. 27) — gjort vid uppförandet av byggnaden kan dessa kostnader, som nämnts i prop. 1968: 1, eventuellt rymmas i kostnadsramen för nybyggnaden, som i prisläget den 1 april 1967 uppgår till 56 685 000 kr.

I prop. 1968: 1 (bil. 10 s. 271) framhöll jag, att jag räknade med att den föreslagna utökningen skulle komma till stånd och att byggnadsstyrelsen borde få i uppdrag att utföra de av styrelsen angivna byggnadsarbetena. Kungl. Maj:t har tidigare denna dag lämnat detta uppdrag.

Försörjningsåtgärder inom medicinarområdet. I prop. 1968: 26 (s. 3) redovisades att kostnaderna för de arbeten i samband med nybyggnaden för odontologisk fakultet, tillbyggnaden för anatomi och nybyggnaden för zoologi som Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att utföra har beräknats

till ca 5 milj. kr. För översiktlig planläggning har Kungl. Maj:t medgett att styrelsen får ta 730 000 kr. i anspråk.

Försörjningsåtgärderna för nybyggnaden för institutionen för hygien m. m. har beräknats kosta 650 000 kr. För ytterligare försörjningsåtgärder inom området och för anslutningsavgifter uppskattar byggnadsstyrelsen att ytterligare närmare 4 milj. kr. behövs.

Enligt en inom byggnadsstyrelsen den 28 februari 1968 upprättad promemoria kan vissa anslutningsavgifter inte rymmas inom den i prop. 1968: 26 (s. 10) föreslagna kostnadsramen av 6,5 milj. kr. En kostnadsram av 7,4 milj. kr. föreslås därför.

Vid utgången av budgetåret 1966/67 har 966 000 kr. betalats ut. Styrelsen räknar med en medelförbrukning av 2 milj. kr. för vardera av budgetåren 1967/68 och 1968/69.

Försörjningsåtgärder inom Chalmers tekniska högskolas område. För en av byggnadsstyrelsen framlagd försörjningsplan för högskolans område lämnades en redogörelse i prop. 1964: 1 (bil. 10 s. 650). För en reviderad försörjningsplan för området redogjordes i prop. 1965: 104 (s. 25). Ställning till dessa planer har inte tagits i avvaktan på resultatet av det utredningsarbete beträffande försörjningsåtgärder som utförs av statskontoret (jfr prop. 1965: 104 s. 34).

Som framgår av prop. 1967: 104 (s. 11) har byggnadsstyrelsen slutredovisat delobjekt för 310 000 kr. inom området. Dessa objekt ingår således inte i den föreslagna kostnadsramen i prisläget den 1 april 1967.

Kostnaderna för beslutade försörjningsåtgärder har styrelsen beräknat till 11 925 000 kr. För översiktlig planläggning har Kungl. Maj:t medgett att styrelsen får ta 1 050 000 kr. i anspråk.

Kostnaderna för planerade och ännu ej beslutade försörjningsåtgärder och för anslutningsavgifter tar styrelsen upp med ett belopp av ca 4 milj. kr. Styrelsen föreslår att kostnadsramen för försörjningsåtgärder förs upp med 17 milj. kr.

Vid utgången av budgetåret 1966/67 har 8 528 000 kr. betalats ut. Byggnadsstyrelsen räknar med en medelförbrukning av 2,5 milj. kr. för vardera av budgetåren 1967/68 och 1968/69.

Nybyggnad för botaniska institutionen. Av den redogörelse för byggnadsobjektet som lämnades i prop. 1967: 104 (s. 13) framgår bl. a. att byggnadsprogrammet upprättats med utgångspunkt i en intagning av 108 tvåbetygsstuderande per år (jfr prop. 1965: 141 s. 43 och 140) och 25 ettbetygsstuderande per termin i ämnet botanik samt 12 ettbetygsstuderande per termin i ämnet mikrobiologi.

Nybyggnaden, som omfattar en nettoyta av 4 120 m² och en volym av ca 31 245 m³, uppförs vid botaniska trädgården i Göteborg. På grundval av huvudhandlingarna beräknade styrelsen kostnaden för nybyggnaden till 10 580 000 kr.

och kostnaderna för tillhörande försörjningsåtgärder till drygt 1 milj. kr., allt enligt prisläget den 1 april 1966.

Kungl. Maj:t uppdrog den 4 november 1966 åt byggnadsstyrelsen att projektera nybyggnaden med tillhörande försörjningsåtgärder t. o. m. bygghandlingar. Kungl. Maj:t föreskrev därvid att det vid den fortsatta projekteringen skulle särskilt iakttagas, att kostnaderna för objektet skulle begränsas. I avvaktan på att kostnaderna för objektet skulle kunna beräknas på grundval av bygghandlingar fördes en preliminärt beräknad ram av 10,9 milj. kr. enligt prisläget den 1 april 1966 för objektet inklusive försörjningsåtgärderna upp i investeringsplanen för innevarande budgetår (jfr prop. 1967: 104 s. 18 och 21). Sedan byggnadsstyrelsen anmält att sådana förenklingar vidtagits att den nämnda ramen av 10,9 milj. kr. skulle kunna hållas, uppdrog Kungl. Maj:t den 30 juni 1967 åt styrelsen att utföra byggnadsobjektet med tillhörande försörjningsåtgärder. Byggnadsarbetena påbörjades i augusti 1967 och beräknas vara avslutade i april 1969.

Nybyggnad för zoologiska institutionen. Som framgår av den redogörelse för byggnadsobjektet som lämnades i prop. 1967: 104 (s. 14 och 21) uppskattade byggnadsstyrelsen på grundval av huvudhandlingar kostnaden för nybyggnaden till 13 190 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1966. Härtill kom kostnader för försörjningsåtgärder. Av redogörelsen framgår också att Kungl. Maj:t den 3 mars 1967 uppdrog åt byggnadsstyrelsen att fortsätta projekteringen t. o. m. bygghandlingar samt att styrelsen därvid skulle nedbringa kostnaden för objektet. I avvaktan på en på bygghandlingar grundad kostnadsberäkning fördes en preliminärt beräknad kostnadsram av 12,7 milj. kr. enligt prisläget den 1 april 1966 upp i investeringsplanen för innevarande budgetår (jfr prop. 1967: 104 s. 18 och 21).

Sedan byggnadsstyrelsen redovisat reviderade huvudhandlingar enligt vilka kostnaden kunnat reduceras till nämnda kostnadsram, som motsvaras av 13 080 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1967, uppdrog Kungl. Maj:t den 8 december 1967 åt styrelsen att utföra nybyggnaden. Byggnaden omfattar en rumsyta av 5 400 m² och en byggnadsvolym av ca 32 000 m³.

Nybyggnad för institutionen för hygien m. m. Som redovisades i prop. 1968: 26 (s. 3) avses en nybyggnad bli uppförd inom medicinar-orrådet omfattande ca 1 600 m² nettoyta för institutionen för hygien och ca 300 m² nettoyta för nordiska hälsovårdshögskolan. Nybyggnaden, som omfattar en rumsyta av 2 200 m² och en volym av 14 730 m³, har kostnadsberäknats till 5 050 000 kr. Kostnaderna för tillhörande försörjningsåtgärder har beräknats till 650 000 kr. Byggnadsstyrelsen räknar med att byggnadsarbetena skall kunna sättas igång i april 1968 och vara avslutade i september 1969.

Nybyggnad för fysiska institutionen m. m. Av redogörelsen för detta byggnadsobjekt i prop. 1968: 26 (s. 4) framgår att antalet nybörjarplatser vid sektion F vid Chalmers tekniska högskola ökades fr. o. m. läsåret 1963/64

från 30 till 35 per år och fr. o. m. läsåret 1966/67 med ytterligare 25 till 60 per år (jfr SOU 1965: 11 s. 76 och 101 samt prop. 1965: 141 s. 19 och 138, SU 173, rskr 411) samt att utbildning i fysik ges vid fysiska institutionen åt de studerande vid alla sektioner utom sektion A vid högskolan. Vidare framgår att antalet utbildningsplatser för två betyg i examensämnet fysik vid matematisk-naturvetenskapliga fakulteten skall vara 240 enligt den av statsmakterna antagna utgångspunkten för planeringen för de spärrade naturvetenskapliga ämnena (jfr prop. 1965: 141 s. 43 och 140, SU 173, rskr 411).

Fysiska institutionen disponerar f. n. lokaler om drygt 3 400 m² nettoyta i den s. k. Origobyggnaden och om drygt 3 000 m² nettoyta i det s. k. Trapphuset, som är en tillbyggnad till denna byggnad (jfr prop. 1961: 83 s. 47).

Sedan byggnadsstyrelsen redovisat förslagshandlingar för en nybyggnad för fysiska institutionen m. m. omfattande två byggnadsdelar uppdrog Kungl. Maj:t den 30 juni 1967 åt styrelsen att fortsätta projekteringen av den ena av de båda förslagna byggnadsdelarna. Styrelsen redovisade den 20 december 1967 reviderade förslagshandlingar enligt vilka nybyggnaden omfattar fyra våningar. Huskroppen är osedvanligt djup och har yttermått 40 × 50 m. Byggnaden avses bli uppförd i norra delen av högskolans område omedelbart intill Origobyggnaden och med utbyggnadsmöjlighet åt väster. Nybyggnadens rumsyta exklusive kapprum, toaletter etc. är ca 4 630 m² och inklusive nämnda utrymmen 5 565 m². Kostnaden uppskattade styrelsen enligt skrivelsen till 14 milj. kr., vartill kom 1 750 000 kr. för försörjningsåtgärder.

Enligt styrelsen fanns möjligheter att för en uppskattad kostnad av 2 milj. kr. utföra en femte våning, varvid ytterligare — exklusive kapprum, toaletter etc. — ca 1 200 m² rumsyta kunde erhållas. Ett sådant tillägg skulle enligt styrelsen innebära ett bättre utnyttjande av den tillgängliga marken och ett lokaltillskott för en relativt låg kostnad.

I prop. 1968: 26 (s. 9) framhöll jag, att det alternativ som innebar det största lokaltillskottet, dvs. alternativet med fem våningar, borde läggas till grund för den fortsatta planeringen. Jag ansåg därvid att möjligheterna att minska den till 17 750 000 kr. uppskattade kostnaden för nybyggnaden och tillhörande försörjningsåtgärder borde undersökas närmare. Förutsättningar borde dock finnas att under sommaren utföra sprängningsarbetena, som kan vara störande för verksamheten i intilliggande byggnader. Jag föreslog därför, att en kostnadsram med, i avvaktan på att den nämnda undersökningen slutförts, ett sammanlagt belopp av 16 milj. kr. för nybyggnaden och tillhörande försörjningsåtgärder skulle tas upp i gällande investeringsplan.

Byggnadsstyrelsen räknar med att under våren 1968 kunna sätta igång förberedande arbeten omfattande bl. a. sprängning. De egentliga byggnadsarbetena beräknar styrelsen kunna påbörja under våren 1969. Byggnaden skulle enligt styrelsen kunna vara färdigställd vid årsskiftet 1970/71.

Forskningslaboratorium inom medicinarområdet. I prop. 1966:104 (s. 12 och 27) lämnades en redogörelse för vissa planerade till-

byggnader vid de medicinskt teoretiska institutionerna. Som framgår av redogörelsen (s. 27) uppdrog Kungl. Maj:t den 11 mars 1966 åt byggnadsstyrelsen att utföra en tillbyggnad för anatomi om ca 520 m² rumsyta. Kungl. Maj:t uppdrog därefter den 3 mars 1967 åt styrelsen att projektera återstående tillbyggnader t. o. m. bygghandlingar. Kungl. Maj:t föreskrev därvid att vid projekteringen skulle särskilt iakttas att de i styrelsens skrivelser den 24 november 1965 och 7 februari 1966 (jfr prop. 1966: 104 s. 12) angivna kostnaderna för tillbyggnaderna skulle nedbringas.

I en den 8 februari 1968 inom byggnadsstyrelsen upprättad promemoria redovisas att en av de planerade tillbyggnaderna, nämligen den för farmakologi, kan utföras i fyra våningsplan ovan jord i stället för — som tidigare planerats — i ett. Denna lösning ger ett tillskott om ca 1 440 m² rumsyta, varav ca 140 m² i mörka lokaler i en souterrainvåning. Utöver det planerade tillskottet för farmakologiska institutionen om ca 415 m² rumsyta ger den redovisade lösningen ett tillskott om ca 1 025 m² rumsyta. Kostnaden för en tillbyggnad i fyra våningar uppskattar byggnadsstyrelsen till 3 560 000 kr., vartill kommer 100 000 kr. för försörjningsåtgärder.

Umeå

Nybyggnad för fysiologi, botanik m. m. — h u f o. Av den i prop. 1966: 104 (s. 17) lämnade redogörelsen för objektet framgår att nybyggnaden, som omfattar ca 7 360 m² rumsyta, avsågs inrymma lokaler för högre utbildning och forskning i botanik, zoofysiologi, fysiologi och medicinsk fysik. Nybyggnaden, som enligt byggnadsstyrelsen beräknas bli färdigställd i november 1968, har kostnadsberäknats till 16 240 000 kr.

I prop. 1967: 51 (s. 42) angående ökat stöd till skoglig forskning framhöll chefen för jordbruksdepartementet, att han räknade med att lokaler skulle kunna ställas till förfogande i ifrågavarande nybyggnad för bl. a. en avdelning vid institutet för skogsförbättring. Vidare nämnde han att Stiftelsen J. C. Kempes Minne anslagit 1 milj. kr. som bidrag till uppförande och inredning av lokalerna. Kungl. Maj:t har den 13 oktober 1967 bemyndigat universitetet att ta emot denna donation. Vidare har byggnadsstyrelsen bemyndigats att — i överensstämmelse med vad som förutsatts i nämnda proposition — ställa i ordning de för medicinsk fysik avsedda lokalerna i nybyggnaden om 510 m² för skoglig forskning. Ämnet medicinsk fysik avses i stället få permanenta lokaler i en planerad nybyggnad för det naturvetenskapliga fysikämnet.

F ö r s ö r j n i n g s å t g ä r d e r. Kostnaderna för beslutade försörjningsåtgärder uppgår enligt byggnadsstyrelsen till ca 10 milj. kr. För översiktlig planläggning har Kungl. Maj:t medgett att styrelsen får ta 1,1 milj. kr. i anspråk.

För planerade försörjningsåtgärder och för anslutningsavgifter uppskattar byggnadsstyrelsen att ytterligare 1 750 000 kr. behövs. Styrelsen föreslår, att kostnadsramen för försörjningsåtgärder förs upp med 12,8 milj. kr.

Vid utgången av budgetåret 1966/67 har närmare 5,7 milj. kr. betalats ut. Medelsförbrukningen för budgetåren 1967/68 och 1968/69 uppskattar byggnadsstyrelsen till drygt 3,8 milj. kr. resp. drygt 2,8 milj. kr.

Nybyggnad för matsal m. m. Av redogörelsen för ifrågavarande byggnadsobjekt i prop. 1967: 155 (bil. 6 s. 49) framgår att nybyggnaden har kostnadsberäknats till 6 765 000 kr. och omfattar 2 665 m² rumsyta enligt följande sammanställning.

Matsal med 410 platser	555 m ²
Kafé med 175 platser	260 m ²
Kök med biutrymmen	766 m ²
Kårlokaler	360 m ²
Butiker m. m.	283 m ²
Kapprum, toaletter etc.	321 m ²
Skyddsrum	120 m ²
	<hr/>
	2 665 m ²

I matsalen och kaféet beräknas ca 1 750 lunchmål kunna serveras. Om kårlokalerna efter en övergångstid används som matsal beräknas ytterligare över 800 lunchmål kunna serveras. Köksutrymmen har dimensionerats med tanke på denna ökning.

Lokalprogrammet för butiker m. m. upptar utrymme för intressebyrå, kiosk, bokhandel, bank samt herr- och damfrisering. Dessa lokaler avses bli uthyrda av byggnadsstyrelsen på marknadsmässiga villkor.

Kungl. Maj:t gav den 15 december 1967 byggnadsstyrelsen uppdrag att utföra nybyggnaden.

Föredraganden

Byggnadsverksamheten vid universitet och högskolor bedrivs på grundval av riktlinjer som fastställts av statsmakterna, senast med anledning av prop. 1965: 141 (SU 173, rskr 411). Dåvarande departementschefen framhöll i nämnda proposition att de uppskattningar av investeringsverksamhetens omfattning som redovisats i 1963 års universitets- och högskolekommittés (U 63) betänkanden (SOU 1965: 11 och 12) utgjorde ett maximiprogram för vad som kunde genomföras fram till början av 1970-talet.

Utbyggnaden för de spärrade utbildningslinjerna sker i huvudsak planenligt. Byggnadsplanerna för de icke-laborativa ämnena kan däremot inte på alla universitetsorter realiseras i den takt som U 63 räknade med. Detta torde i första hand bero på att de problem som måste lösas före detaljprojekteringen i flera fall visat sig vara betydligt mer tidskrävande än man tidigare kunnat förutse. Även om de mest akuta lokalbehoven för de icke-laborativa ämnena kunnat tillgodoses provisoriskt främst genom förhyrning av lokaler, finner jag det angeläget att man kan börja bygga permanenta lokaler för dessa ämnen inom de närmaste åren. Vad jag erfarit om arbetet inom de planerande organen ger mig också anledning att räkna med att detta skall bli möjligt.

För nästa budgetår har jag gjort upp följande förslag till investeringsplan. I planen tas för varje objekt upp en kostnadsram och den medelsförbrukning som kan uppskattas med utgångspunkt i de angivna tidpunkterna för byggstart och färdigställande.

Investeringsplan

(1 000-tal kr.)

Byggnadsobjekt	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggstart mån/år	Färdigställande mån/år
	1.4.66	1.4.67	Faktisk t. o. m. 66/67	Beräknad för			
				67/68	68/69		
1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Stockholm</i>							
Nybyggnad för övningslaboratorium för kemi m. m. för universitetet .	7 345	7 345	7 095	250		5.61	6.63
Nybyggnad för botanik ..	8 185	8 185	7 961	184		2.63	12.64
Bostad åt trädgårdsmästare vid botaniska institutonen	116	114	108	6		11.64	9.65
Nybyggnad i kv. Mimer (Mimer I)	6 000	6 000	6 000			9.62	11.63
Förvärv av nybyggnad i kv. Mimer (Mimer II) ..	6 832	6 832	6 826	6		8.63	12.64
Ersättning till Skogs- och lantbruksakademien ...	2 825	2 825	2 200	625			
Försörjningsåtgärder för Frescatiområdet	4 847 ¹	6 000	3 195	700	2 000		successivt
Om- och tillbyggnad för farmakologi	5 030	5 056	5 011	35	10	6.64	12.66
Försörjningsåtgärder inom karolinska institutets område	2 212 ¹	4 000	849	1 200	1 500		successivt
Tillbyggnad vid institutionen för fysiologi och medicinsk fysik	4 200	4 242	4 240	2		6.65	1.67
Nybyggnad för sektion M	20 515	20 611	18 774	1 000		9.63	7.66
Försörjningsåtgärder inom tekniska högskolans område	6 030	6 085	4 473	800	300		successivt
Nybyggnad för sektion B	13 700	13 914	9 087	3 000	1 000	7.65	12.67
Ombyggnad för sektion B	950	970	472	498		11.66	7.67
Nybyggnad av simhallsanläggning vid gymnastik- och idrottshögskolan ..	5 585	5 710	3 028	2 400	200	11.65	9.67
Om- och tillbyggnad för försvarsmedicinsk forskning m. m.	2 415	2 487	52	2 050	350	5.67	9.68
Nybyggnad för sektion A m. m.	1 000	14 165	133	1 000	7 000	3.68	3.70
	(delram)						
Ombyggnad för sektion E m. m.		6 120		300	2 700	4.68	9.69
Ombyggnad för fysik, centralverkstad m. m.		1 480		100	1 000	5.68	9.69
Laboratoriebyggnad vid karolinska institutet ..		17 150		4 000	7 000	4.68	8.70
Nybyggnader inom Frescatiområdet för icke-laborativa institutioner .		60 000		2 000	10 000	9.68	1.72
Tillbyggnad för sektion L		2 470			1 500	10.68	12.69

1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Uppsala</i>							
Nybyggnad för övningslaboratorium för fysik och kemi	9 700	9 700	9 612	88		5.61	8.65
Nybyggnad för limnologi m. m.	3 210	3 210	3 177	33		9.61	6.65
Tillbyggnad för fysiologisk botanik	1 470	1 450	1 390	60		8.62	6.64
Försörjningsåtgärder	6 801 ¹	9 500	5 586	1 200	1 000		successivt
Om- och tillbyggnad för universitetsbiblioteket ..	11 850	12 064	6 401	4 600	875	4.64	1.69
Tillbyggnad för växtbiologi	1 200	1 200	1 141	59		12.63	7.65
Ombyggnad av gamla institutionsbyggnaden för kemi	634	600	559	41		10.63	6.64
Ombyggnad av Gustavianum	855	825	708	110	7	11.64	12.66
Byggnadsarbeten vid Klubbans biologiska station .	275	283	22	230	25	3.67	10.67
Nybyggnader på Artillerifältet, etapp I	21 000	29 200	3 371	15 800	9 200	6.66	1.69
Nybyggnad för fysiska institutionen m. m.		13 015		2 500	7 000	3.68	12.69
Fastighetsförvärv		1 285	630	655			
<i>Linköping</i>							
Försörjningsåtgärder		3 000			2 000		successivt
<i>Lund</i>							
Nybyggnad för patologi ..	4 300	4 300	4 257	43		9.59	3.61
Nybyggnad för växtfysiologi	6 170	6 170	6 126	30	14	7.61	7.63
Tillbyggnader för fysik ..	8 995	8 785	8 494	291		6.63	10.65
Försörjningsåtgärder	17 316 ¹	22 000	9 910	5 000	4 000		successivt
Nybyggnad för observatorium på Romeleåsen ..	750	750	679	60	11	1.65	8.66
Nybyggnad för anatomi och histologi	1 810	1 810	1 659	151		11.64	11.65
Nybyggnader för kemiskt centrum	76 250	77 595	46 847	19 000	11 000	10.64	10.68
Fastighetsförvärv	2 505	2 505	2 175	330			
Nybyggnad för bakteriologi m. m.	11 265	11 490	7 624	3 700	150	8.65	7.67
Nybyggnad för radiofysik	2 385	2 490	850	1 400	200	11.66	1.68
Tillbyggnad för fysiologi och medicinsk fysik ...	2 325	2 210	1 640	500	70	1.66	3.67
Nybyggnad för matematik m. m.	11 225	11 225	10 887	338		8.62	7.64
Nybyggnad för sektion E	17 610	17 610	16 998	612		5.63	7.65
Nybyggnad för sektion M	28 390	28 390	25 841	2 300	249	1.64	6.66
Nybyggnad för sektion A	8 340	8 340	7 946	394		2.64	7.65
Nybyggnad för sektion V	21 100	21 360	18 146	2 800	300	3.65	7.67
Nybyggnad för data-maskincentral	2 250	2 300		2 000	300	12.67	8.68
Fundament m. m. för konstverk	300	310		300	10	8.67	12.67
Ombyggnad för farmakologiska institutionen		3 150		500	2 000	4.68	10.69

1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Göteborg</i>							
Nybyggnad för humanistiska fakulteten, etapp I	3 500	3 500	3 250	250		9.64	12.65
Försörjningsåtgärder för humanistiska fakulteten m. m.	660 ¹	660	561	99			successivt
Byggnadsarbeten m. m. för zoologisk station på Tjärnö	670	1 100	313	300	400	4.68	12.68
Nybyggnad för odontologisk fakultet	55 265	56 685	15 592	18 000	17 000	6.65	7.69
Tillbyggnad för anatomi .	1 505	1 535	1 197	310	28	4.66	3.67
Försörjningsåtgärder inom medicinarområdet	4 238 ¹	7 400	966	2 000	2 000		successivt
Nybyggnad för sektion K	24 000	24 000	22 311	1 500	189	11.61	7.64
Nybyggnad för övningslaboratorium för fysik .	5 800	5 650	5 533	117		6.60	5.62
Nybyggnad för sektion V	32 770	33 140	12 351	12 500	8 100	11.63	1.69
Tillbyggnad för sektion E m. m.	5 600	5 600	5 071	529		6.64	11.65
Utökning av panncentralen m. m. vid Chalmers tekniska högskola	4 060	4 145	1 859	1 900	300		successivt
Försörjningsåtgärder inom Chalmers tekniska högskolas område	10 194 ¹	15 000	8 528	2 500	2 500		successivt
Baracker på Råö för sektion E	195	195	169	26		12.63	6.64
Ny- och ombyggnad för sektion M	29 300	26 000	4 907	12 000	6 300	8.66	8.69
Hörsalsbyggnad vid Chalmers tekniska högskola	2 550	2 585	2 495	80	10	11.65	1.67
Nybyggnad för sektion A m. m.	16 445	16 845	6 104	9 200	1 400	11.65	4.68
Nybyggnad för botaniska institutionen	10 900	11 230		5 000	5 000	8.67	4.69
Nybyggnad för zoologiska institutionen	12 700	13 080		2 500	6 000	12.67	10.69
Nybyggnad för institutionen för hygien m. m. .		5 050		1 000	3 500	4.68	9.69
Nybyggnad för fysiska institutionen m. m.		16 000		800	3 500	5.68	11.70
Forskningslaboratorium inom medicinarområdet ..		3 660			2 500	8.68	1.70
<i>Umeå</i>							
Nybyggnad för anatomi och histologi	8 760	8 760	8 089	570	101	6.64	9.65
Nybyggnad för lu-block, etapp I	6 250	6 000	5 702	298		6.64	1.66
Nybyggnad för lu-block, etapp II	7 500	7 350	6 468	830	52	6.65	1.67
Nybyggnad för kemi-hufo	15 600	15 600	11 768	3 500	200	6.65	8.67
Nybyggnad för zoologi, genetik-hufo	4 390	4 590	3 046	1 400	130	3.66	8.67
Nybyggnad för fysiologi, botanik m. m. -hufo ..	16 240	16 240		12 000	4 000	1.67	11.68

1	2	3	4	5	6	7	8
Nybyggnad för bibliotek, samhällsvetenskap m. m.	26 800	25 800	8 852	13 000	2 500	6.66	8.68
Paviljongbyggnader	2 625	2 550	2 103	350	97	5.66	11.66
Försörjningsåtgärder	7 771 ¹	13 000	5 691	3 700	2 900		successivt
Nybyggnad för administration, datamaskincentral m. m.	3 750	4 000		3 500	400	4.67	8.68
Nybyggnad för matsal m. m.		6 765		1 000	5 500	5.68	7.69
Summa	698 106	883 598	425 106	196 040	147 578		
Erfarenhetsgrundad reduktion av medelsbehovet				66 040	6 351		
Beräknat medelsbehov				130 000	141 217		

¹ Beräknad medelsförbrukning t. o. m. budgetåret 1967/68

Som framgår av förslaget till investeringsplan kan ett antal av de tidigare uppförda kostnadsramarna sänkas, i vissa fall med betydande belopp. I andra fall kan ramarna behållas oförändrade. Nu gällande ramor behöver vidare i ett antal fall höjas endast med hänsyn till den allmänna byggnadskostnadsstegringen. Jag har i det föregående i regel inte redogjort för de objekt för vilka någon höjning därutöver inte har föreslagits. I vissa fall har jag dock ansett mig böra komplettera de redogörelser som tidigare lämnats med hänsyn till att exempelvis objektet underställt Kungl. Maj:t för förnyad prövning, sedan byggnadsverksamheten vid universitet och högskolor redovisades i prop. 1967: 104.

I det föregående har jag sålunda redogjort för de sju byggnadsobjekt som jag redovisade i prop. 1967: 155 (bil. 6), nämligen nybyggnaden för sektion A m. m. samt ombyggnaderna för sektion E m. m. och för fysik, centralverkstad m. m. i Stockholm, etapp I av nybyggnaderna på Artillerifältet och nybyggnaden för fysiska institutionen m. m. i Uppsala, ombyggnaden för farmakologiska institutioner i Lund och nybyggnaden för matsal m. m. i Umeå. Jag har också redogjort för de fem byggnadsobjekt som jag tog upp i prop. 1968: 26, nämligen för Stockholms del laboratoriebyggnaden vid karolinska institutet och nybyggnaderna inom Frescatiområdet för icke-laborativa institutioner och för Göteborgs del byggnadsarbetena m. m. för zoologisk station på Tjärnö samt nybyggnaderna för institutionen för hygien m. m. och för fysiska institutionen m. m.

I förslaget till investeringsplan har jag tagit upp de kostnadsramor för *försörjningsåtgärder* som behövs för att den beslutade utbyggnaden inom de olika universitets- och högskoleområdena skall kunna genomföras. Jag vill erinra om att ärenden om försörjningsåtgärder handläggs enligt samma ordning som övriga byggnadsärenden, vilket innebär att handlingar m. m. prövas av Kungl. Maj:t innan bygguppdrag ges.

I planen har jag vidare fört upp vissa nya objekt som jag helt kort kommer att beröra i det följande. I övrigt hänvisar jag till den lämnade redovisningen.

På förslag av byggnadsstyrelsen har jag höjt kostnadsramarna för nybyggnaderna för *radiofysik i Lund* och för *administration, datamaskincentral m. m. i Umeå* med resp. 45 000 kr. och 135 000 kr. utöver vad som följer av den allmänna byggnadskostnadsstegringen.

Med anledning av vad tekniska högskolans i *Stockholm* byggnadskommitté redovisat har jag i förslaget till investeringsplan fört upp en från 4 milj. kr. till 6 120 000 kr. höjd kostnadsram för *ombyggnad för sektion E m. m.* Av höjningen avser 2 milj. kr. kostnaderna för den föreslagna omläggningen av bl. a. ventilationssystemet och 120 000 kr. kostnaderna för försörjningsåtgärder. I den kostnadsram av 2 470 000 kr. som jag tagit upp för *tillbyggnad för sektion L* ingår även — med ett belopp av 230 000 kr. — kostnaderna för de försörjningsåtgärder som hör till objektet.

För de *fastighetsförvärv* som skett i *Uppsala* i syfte att på lång sikt tillförsäkra universitetet utbyggnadsmöjligheter har jag fört upp en ny ram av 1 285 000 kr., vilket belopp motsvarar kostnaderna för förvärven.

Kostnadsramen för *försörjningsåtgärder i Linköping* är preliminärt beräknad. Jag räknar med att återkomma till denna fråga vid min anmälan av frågan om teknisk utbildning och forskning i Linköping m. m. Det är min avsikt att senare i år föreslå Kungl. Maj:t att för riksdagen lägga fram en särskild proposition i bl. a. detta ämne.

Som framgår av min redogörelse i det föregående har vissa tillbyggnader planerats i anslutning till de medicinskt teoretiska institutionerna i *Göteborg*. En av tillbyggnaderna — innehållande undervisningslokaler för ämnet anatomi — har numera utförts. Vidare framgår att en planerad tillbyggnad i en våning för farmakologi kan utökas till att omfatta fyra våningsplan. Härigenom kan till en godtagbar kostnad erhållas ett lokaltillskott om 1 440 m² rumsyta. Härav torde 415 m² behövas för farmakologiska institutionen. Övriga lokaler bör stå till konsistoriets förfogande och alltså inte permanent tilldelas en viss institution. Lokalerna kan härigenom användas för skiftande forskningsändamål såväl inom de medicinskt teoretiska ämnena som för odontologiska, naturvetenskapliga och samhällsvetenskapliga forskningsprojekt av olika slag — t. ex. av s. k. tvärvetenskaplig karaktär — som har behov av god kontakt med den medicinska forskningen. En av fördelarna med detta *forskningslaboratorium inom medicinarområdet* är närheten till de kliniska institutionerna inom Sahlgrenska sjukhusets område och till de odontologiska institutionerna. Som framgår av min redogörelse för objektet innefattar den kostnadsram av 3 660 000 kr. som jag fört upp i förslaget till investeringsplan även kostnaderna för de försörjningsåtgärder som behövs för laboratoriebyggnaden. Jag vill här framhålla, att jag inte räknar med att de övriga tillbyggnader som planerats i anslutning till de medicinskt teoretiska institutionerna skall komma till stånd.

I detta sammanhang vill jag erinra om att Kungl. Maj:t den 16 februari 1968 bemyndigat universitetet i Stockholm att mottaga gåvomedel från Knut och Alice

Wallenbergs stiftelse för uppförande av en laboratoriebyggnad. Gåvomedlen avser byggnad, viss inredning, anslutningskostnader och s. k. basutrustning för ett belopp av 4,8 milj. kr. Som förutsättning för bemyndigandet gäller att byggnaden jämte tillhörande försörjningsåtgärder utförs av byggnadsstyrelsen i huvudsaklig överensstämmelse med ett av styrelsen redovisat byggnadsprogram samt att kostnaderna för arbetena och erforderliga anslutningsavgifter och basutrustning bestrids av gåvomedlen. Byggnaden, som avses bli uppförd i anslutning till nybyggnaden för botanik i Frescati, skall enligt vad Kungl. Maj:t förordnat tillhöra byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond. Liksom för det forskningslaboratorium i Uppsala, vilket berördes i prop. 1965: 1 (bil. 10 s. 356), bör kostnaderna för byggnadens drift få bestridas från de årliga avlönings-, materiel- och omkostplanerade byggnadsverksamheten skall kunna genomföras. Jag räknar vidare med att det under nästa budgetår — sedan handlingar m. m. har prövats — skall bli möjligt att liksom under innevarande budgetår föreslå att ytterligare objekt tas upp i investeringsplanen.

I förslaget till investeringsplan har jag liksom skett tidigare år (jfr prop. 1966: 104 s. 29) reducerat de sammanlagt beräknade medelsförbrukningarna med belopp som jag funnit rimliga med hänsyn till vunna erfarenheter. Jag räknar med att medel kan anvisas på tilläggsstat till riksstaten om det visar sig nödvändigt för att den planerade byggnadsverksamheten skall kunna genomföras. Jag räknar vidare med att det under nästa budgetår — sedan handlingar m. m. har prövats — skall bli möjligt att liksom under innevarande budgetår föreslå att ytterligare objekt tas upp i investeringsplanen.

På grundval av mitt förslag till investeringsplan har jag gjort upp följande anslagsberäkning.

Anslagsberäkning

(1 000-tal kr.)

<i>Medelstillgång</i>		<i>Beräknad medelsförbrukning</i>	
Medelsreservation 30.6.1967	46 217	1967/68	130 000
Anslag för 1967/68	95 000	1968/69	141 217
Anslag för 1968/69 (förslag)	130 000		
	271 217		271 217

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Byggnadsarbeten vid universiteten och vissa högskolor*
för budgetåret 1968/69 under statens allmänna fastighetsfond
anvisa ett investeringsanslag av 130 000 000 kr.

Inredning och utrustning av lokaler vid universitet, högskolor m. m.

1966/67 Utgift	46 547 118	Reservation	8 154 251
1967/68 Anslag	46 500 000 ¹		
1968/69 Förslag	55 000 000		

¹ I prop. 1968: 105 (bil. 4 s. 14) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1967/68 anvisa ytterligare 3 milj. kr.

Anslagsförslag m. m.

Från detta reservationsanslag bestrids kostnader för inredning och utrustning av lokaler vid universiteten och högskolorna inom utbildningsdepartementets område samt vid vissa statliga institutioner inom skol- och kulturområdena.

De i det föregående under anslagsrubriken Byggnadsarbeten vid universiteten och vissa högskolor omnämnda LUP-kommittéerna har till uppgift att bl. a. utarbeta utrustningsprogram, innefattande förslag till kostnadsramar, för samtliga läroanstalter på resp. ort och successivt överlämna programmen till utrustningsnämnden för universitet och högskolor som i sin tur är anslagsbegärande myndighet i utrustningsfrågor och som sedan har att efter statsmakternas bestämmande vidtaga erforderliga åtgärder för programmens förverkligande.

Vad gäller universitetsfilialen och den tekniska utbildnings- och forskningsenheten i Linköping har utrustningsförslag utarbetats av organisationskommittén för högre utbildning i Linköping.

Byggnadsstyrelsen resp. tekniska högskolans i Stockholm byggnadskommitté har hand om den verksamhet som avser planering och upphandling av snickeriinredningar (laboratorie- och hörsalsinredningar) samt el-armatur och möbler m. m.

Förevarande reservationsanslag är genom beslut av Kungl. Maj:t innevarande budgetår fördelat på följande sätt.

1. Byggnadsstyrelsen och tekniska högskolans i Stockholm byggnadskommitté	15 000 000
2. Utrustningsnämnden för universitet och högskolor	31 400 000
3. Till Kungl. Maj:ts disposition	100 000
	Summa 46 500 000

Medlen under p. 1 och 2 disponeras enligt av Kungl. Maj:t fastställda inrednings- resp. utrustningsplaner.

I prop. 1968: 105 (bil. 4 s. 14) har förslag lagts fram om att ytterligare 3 milj. kr. skall anvisas på tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår. Det begärda beloppet avser den verksamhet som utrustningsnämnden svarar för.

Anslagsframställningar avseende nästa budgetår föreligger från byggnadsstyrelsen, tekniska högskolans i Stockholm byggnadskommitté samt utrustningsnämnden för universitet och högskolor. Vidare har universitetskanslersämbetet och organisationskommittén för utbildningen av vissa yrkesgrupper inom teaterns, filmens, televisionens och radions områden lagt fram förslag om medelsanvisning för inredning och utrustning.

Byggnadsstyrelsen

För de flesta av de objekt som tas upp i byggnadsstyrelsens förslag till inredningsplan för nästa budgetår föreslår styrelsen i varje enskilt fall en kostnadsram som avser att täcka den totala kostnaden för resp. objekt. I några fall har planeringen inte nått så långt att en sådan ram kunnat föreslås. För att beställningar avseende dessa objekt skall kunna göras föreslår styrelsen att delramar fastställs.

Styrelsen hemställer att 19 milj. kr. anvisas för styrelsens inredningsverksamhet budgetåret 1968/69.

Styrelsen har successivt kompletterat sin anslagsframställning. I följande sammanställning redovisas endast styrelsens förslag till nya och ändrade kostnadsramar. Beloppen har förts upp i 1 000-tal kr.

Inredningsobjekt	Tidigare medgiven ram		Begärd ny ram eller begärd ändring av tidigare ram	Nu begärd ram	
	definitiv	delram		totalram	delram
1	2	3	4	5	6
<i>Stockholm</i>					
Riksarkivet		1 100	+ 275	1 375	
Om- och tillbyggnad för försvarsmedicinsk forskning m. m.	300		+ 10	310	
Lokaler i kv. Blästern för tandläkarutbildning		300	+ 50	350	
Ombyggnad av kungl. biblioteket ...			+ 785	785	
Nybyggnad av bokmagasin för kungl. biblioteket			+ 1 075	1 075	
Ombyggnad av högspänningshall vid forskningsinstitutet för atomfysik .			+ 180	180	
<i>Uppsala</i>					
Nybyggnader på Artillerifältet, etapp I		2 500	+ 2 300	4 800	
Nybyggnad för fysiska institutionen m. m.			+ 1 200	1 200	
<i>Linköping</i>					
Universitetsfilialen		300	+ 1 400		1 700
<i>Växjö</i>					
Universitetsfilialen		200	+ 200		400
<i>Lund</i>					
Kemiskt centrum		7 500	+ 950	8 450	
Farmakologiska institutionen			+ 425	425	
<i>Göteborg</i>					
Medicinskt teoretiska institutionerna .		350	+ 500	850	
Nybyggnad för odontologisk fakultet		4 500	+ 1 500	6 000	
Nybyggnad för sektion A m. m.		1 800	+ 200	2 000	
Nybyggnad för botaniska institutionen	1 400		+ 40	1 440	
Nybyggnad för zoologiska institutio- nen	1 500		+ 45	1 545	
Nybyggnad för institutionen för hy- gien m. m.			+ 775	775	
<i>Karlstad</i>					
Universitetsfilialen		200	+ 200		400
<i>Umeå</i>					
Nybyggnader för zoologi m. m.-hufo		2 500	+ 400	2 900	
Samhällsvetenskap m. m.		2 600		2 600	
Administration m. m.		50	+ 225	275	
Matsal			+ 425		425

Tekniska högskolans i Stockholm byggnadskommitté

Byggnadskommittén för i sitt förslag till inredningsplan upp en totalram för varje enskilt inredningsobjekt. I följande sammanställning redovisas kommitténs förslag till nya kostnadsramar. Beloppen anges i 1 000-tal kr.

Inredningsobjekt	Begärd ram
Omändring för sektion F	160
Ombyggnad för sektion F	235
Ombyggnad för institutionen för regleringsteknik	70
Ombyggnad för centralverkstad m. m.	100

Utrustningsnämnden för universitet och högskolor

Utrustningsnämnden föreslår att den för nämndens verksamhetsområde avsedda anslagsposten för budgetåret 1968/69 beräknas till 41 milj. kr.

Med överlämnande av de skilda förslagen från LUP-kommittéerna och organisationskommittén för anordnande av högre utbildning i Linköping hemställer nämnden vidare — med utgångspunkt i kommittéernas förslag — om ändring av befintliga kostnadsramar eller införande av nya sådana i utrustningsplanen för nästa budgetår. Nämnden föreslår därutöver, att ramarna för vissa utrustningsobjekt, som enligt nämnden kan beräknas bli slutförda under budgetåret 1967/68, inte skall föras upp i planen för nästa budgetår. Nämnden har slutligen lämnat kompletteringar till sin anslagsframställning.

I följande sammanställning redovisas nämndens förslag till nya och ändrade kostnadsramar. Beloppen har därvid uppförts i 1 000-tal kr.

Utrustningsobjekt	Tidigare medgiven ram		Begärd ny ram eller begärd ändring av tidigare ram	Nu begärd ram	
	definitiv	delram		definitiv	delram
1	2	3	4	5	6
<i>Stockholm</i>					
Regleringsteknik	395		+ 105	500	
Sektion L		300	+ 700	1 000	
Telefonväxel vid tekniska högskolan .		50	+ 105		155
Riksarkivet		4 500	+ 800	5 300	
Sektion F (byggnaderna III c och VIII)			+ 170	170	
Fasta tillståndets fysik			+ 275	275	
Sektion E			+ 700		700
Centralverkstad vid tekniska högskolan			+ 150		150
Telefonväxel vid karolinska institutet			+ 445		445
Forskningsinstitutet för atomfysik ...			+ 435	435	
<i>Sigtuna</i>					
Riksinstitution			+ 400		400
<i>Uppsala</i>					
Nybyggnader på Artillerifältet, etapp I		4 000	+ 2 700		6 700
Teknisk magister- och civilingenjörsutbildning			+ 75		75
Hygien			+ 250		250
Telefonväxel			+ 1 000		1 000
Patologi m. m.			+ 250		250
<i>Linköping</i>					
Universitetsfilialen		515	+ 525		1 040
Högre teknisk utbildning och forskning			+ 1 500		1 500
<i>Växjö</i>					
Universitetsfilialen		280	+ 70		350
<i>Lund</i>					
Zoofysiologi		800	+ 570	1 370	
Livsmedelsteknologi		50	+ 150		200
<i>Göteborg</i>					
Preklinisk utbildning m. m.	1 700		+ 200	1 900	
Nybyggnad för odontologisk fakultet		10 000	+ 8 000	18 000	
Matematik och informationsbehandling		150	+ 180	330	
Sektion E			+ 300	300	
Hygien			+ 800	800	
Statens scenskola			+ 210	210	
<i>Karlstad</i>					
Universitetsfilialen		280	+ 70		350
<i>Örebro</i>					
Universitetsfilialen m. m.		460	+ 640		1 100

1	2	3	4	5	6	
<i>Umeå</i>						
Mikrobiologi	1 830	1 800	+ 70	1 550	630	
Klinisk bakteriologi				320		
Farmakologi		300	— 385	1 445		
Hygien				+ 600		900
Undervisningspaviljonger:						
Fysik (forskning m. m.)		180	+ 450			
Samhällsvetenskap m. m.		1 000	+ 335	1 335		
Psykologi		350	+ 150	500		
Byggnad 6 (inredning)			+ 1 465	1 465		
Virologi			+ 500	500		
<i>Till Kungl. Maj:ts disposition (budgetåret 1968/69) .....</i>			+ 1 000	1 000		

Universitetskanslersämbetet

Universitetskanslersämbetet föreslår i skrivelse den 11 januari 1968 att i inrednings- och utrustningsplanerna för budgetåret 1968/69 förs upp kostnadsramar om vardera 300 000 kr. för oförutsedda utgifter och att dessa ramar får disponeras av byggnadsstyrelsen resp. utrustningsnämnden för att tillgodose akuta behov i samband med förhyrningar. Enligt ämbetet skulle ett sådant förfaringssätt underlätta handläggningen av ärenden om förhyrningar.

Organisationskommittén för utbildningen av vissa yrkesgrupper inom teaterns, filmens, televisionens och radions områden

År 1966 beslöt riksdagen (prop. 1966: 65, SU 111, rskr 253) att det skulle upprättas en ny utbildningsinstitution för vissa yrkesgrupper inom teaterns, filmens, televisionens och radions områden. De grupper som enligt beslutet skall utbildas inom institutionen är bl. a. regissörer, konstnärliga producenter inom television och radio, scendekoratörer, filmarkitekter, maskörer, filmfotografer och ljudtekniker. Den filmskola som bedrivs av Svenska filminstitutet förutsätts uppgå i den nya institutionen. Institutionen skall få egna produktionsresurser i fråga om personal samt lokaler i form av teater, film-, televisions- och radiostudior. Den skall inrymmas i den byggnad som Svenska filminstitutet börjat att uppföra i Stockholm.

Kungl. Maj:t tillsatte i juni 1966 en organisationskommitté med uppgift att göra visst ytterligare utredningsarbete i fråga om utbildningen av de berörda yrkesgrupperna. Kommittén avlämnade år 1967 betänkandet Dramatiska institutet (Stencil E 1967: 7) i vilket lämnas förslag om institutionens organisation, utbildningsprogram m. m. Kommittén redovisar också sina beräkningar av kostnaderna för institutionens drift och för erforderlig inredning och utrustning. Kostnaderna för inredning och utrustning beräknas uppgå till sammanlagt 8,2 milj. kr. Härav avses

6 790 000 kr. till tekniska installationer och utrustning, 75 000 kr. till undervisningsmateriel, 90 000 kr. för kontorsutrustning, 1 245 000 kr. till inredning m. m. De tekniska installationerna och utrustningen är avsedd för film-, television- och radiostudior samt för teaterlokal.

Grundläggningsarbeten för Svenska filminstitutets hus påbörjades hösten 1967. Byggnadsarbetena beräknas vara avslutade till hösten 1970, då utbildningen skall börja. Förutom för den nya institutionen kommer lokaler att hyras i byggnaden för vissa andra statliga och statsunderstödda institutioner.

I det följande kommer jag att lämna en kortfattad redogörelse för vissa av de framlagda förslagen till nya och ändrade kostnadsramar. Jag tillåter mig att i övrigt hänvisa till handlingarna i ärendet.

Stockholm

Regleringsteknik. I gällande utrustningsplan är en definitiv kostnadsram av 395 000 kr. uppförd för institutionen för regleringsteknik vid tekniska högskolan (jfr prop. 1966: 104 s. 47 och 58). Ramen var avsedd att tillgodose utrustningsbehovet i institutionens provisoriska lokaler i byggnad IX a och i de lokaler i byggnad VII som institutionen övertagit efter institutionen för läran om verktygsmaskiner. I ramen ingår även inredningskostnader för ca 40 000 kr.

Med anledning av att institutionen efter ombyggnad även avses överta de lokaler i byggnad VII som nu disponeras av centralverkstaden (jfr prop. 1967: 155 bil. 6 s. 48) anser LUP-kommittén, att institutionen bör tillföras ytterligare utrustning för ca 100 000 kr. Kommittén föreslår därför att den tidigare nämnda kostnadsramen av 395 000 kr. höjs till 500 000 kr.

Högskolans byggnadskommitté föreslår att en definitiv kostnadsram av 70 000 kr. avseende institutionens nya lokaler förs upp i inredningsplanen.

Sektion L. I det föregående har jag redogjort för en planerad tillbyggnad till byggnad XX på tekniska högskolans område. Lokalprogrammet för sektion L upptar 5 315 m², varav 4 133 m² i befintliga lokaler, 1 144 m² i tillbyggnaden och 38 m² i nybyggnaden för sektion A m. m.

I gällande utrustningsplan finns uppförd en delram av 300 000 kr. för sektionen (jfr prop. 1965: 1 bil. 10 s. 603). LUP-kommittén föreslår att nämnda ram höjs till 1 milj. kr. och därvid betecknas som definitiv. Sistnämnda belopp erfordras enligt kommittén för utrustning av tillkommande lokaler och för att möjliggöra undervisning av den fr. o. m. höstterminen 1967 ökade intagningen av studerande per år till 70. Vid beräkningen har kommittén även tagit hänsyn till den stora belastning det beslutade ökade studerandeintaget vid sektion V kommer att innebära för sektion L. Av beloppet 1 milj. kr. beräknar kommittén 200 000 kr. för snabbtele-

fonanläggning, AV-utrustning och annan gemensam utrustning och 800 000 kr. för apparatur m. m. för sektionens institutioner.

Telefonväxel vid tekniska högskolan. För att i första hand nybyggnaderna för sektionerna M och B vid tekniska högskolan i Stockholm skulle kunna anslutas till telefonväxeln vid högskolan har en delram av 50 000 kr. förts upp i gällande utrustningsplan (jfr prop. 1966: 104 s. 49 och 58). Ramen avsåg en utökning av den befintliga koordinatväljarväxeln av typ A 344 med ca 300 till 1 300 anknötningar. Enligt LUP-kommittén har emellertid prisstegringar medfört att endast 200 anknötningar har kunnat anskaffas inom den angivna kostnadsramen.

För högskolan har enligt kommittén — bl. a. i anledning av nytillkommande lokaler — anmälts behov av ett ökat antal anknötningar. Efter utredning av utrustningsnämnden beräknar kommittén att 1 500 anknötningar behövs. Kostnaderna för utökningen beräknar kommittén till 105 000 kr. Kommittén föreslår att den tidigare nämnda delramen av 50 000 kr. höjs till 155 000 kr. Ramen bör enligt kommittén fortfarande betecknas som delram.

Riksarkivet. Nybyggnaden för riksarkivet på Mariebergsområdet i Stockholm består av en numera färdigställd bergrumsanläggning och en administrationsbyggnad som beräknas bli färdig i maj 1968.

I prop. 1967: 104 (s. 33) redogjordes för den i gällande utrustningsplan uppförda delramen av 4,5 milj. kr. för riksarkivet. Av ramen avser 3,4 milj. kr. inredning och utrustning av bergrumsanläggningen, 400 000 kr. utrustning av administrationsbyggnaden och 700 000 kr. flyttningskostnader. Sistnämnda kostnader har tidigare inte kunnat beräknas slutgiltigt, varför ramen i överensstämmelse med vad utrustningsnämnden föreslagit är betecknad som delram. Utrustningsnämnden anger nu — på grundval av en av statens transportkontor gjord beräkning — flyttningskostnaderna till 1,5 milj. kr. vilket innebär en ökning med 800 000 kr. Nämnden föreslår att ramen för objektet höjs med detta belopp till 5,3 milj. kr. Ramen kan enligt nämnden därvid betecknas som definitiv.

För inredning av administrationsbyggnaden är i gällande inredningsplan uppförd en delram av 1,1 milj. kr. Byggnadsstyrelsen har på grundval av anbud beräknat den erforderliga definitiva ramen till 1 375 000 kr.

Lokaler i kv. Blästern för tandläkarutbildning. Som redovisats i prop. 1967: 155 (bil. 6 s. 37) har Kungl. Maj:t medgivit att byggnadsstyrelsen får disponera högst 1 125 000 kr. för att bygga om hyrda lokaler vid Hudiksvallsgatan (kv. Blästern) för de s. k. fantomkurserna och utbildningen i materiallära vid odontologiska fakulteten vid karolinska institutet. För resp. inredning och utrustning av ifrågavarande lokaler har förts upp resp. en delram av 300 000 kr. och en definitiv kostnadsram av 500 000 kr. i gällande inrednings- och utrustningsplaner. Byggnadsstyrelsen föreslår nu en definitiv inredningsram av 350 000 kr. för objektet.

Om byggnad för fysik, centralverkstad m. m. Jag har i det föregående redogjort för ifrågavarande byggnadsobjekt. De ombyggnadsarbeten som tekniska högskolans byggnadskommitté fått i uppdrag att utföra omfattar bl. a. åtgärder för att bereda plats för centralverkstaden i byggnad VI. LUP-kommittén föreslår att en delram av 150 000 kr. förs upp i utrustningsplanen för att möjliggöra anskaffning av ytterligare utrustning till verkstaden.

Ombyggnaden omfattar vidare iordningsställande av fysiklaboratorier i byggnad XXII. Utrustningsramar för verksamheten i byggnaden fördes upp i utrustningsplanen budgetåret 1962/63 (jfr prop. 1962: 91 s. 40) med 1 355 000 kr. för Fysik (övningslaboratorier) och 595 000 kr. för Fasta tillståndets fysik. Med hänsyn till det vidgade omfånget av laborationsundervisningen i fasta tillståndets fysik föreslår LUP-kommittén att en ny definitiv kostnadsram av 275 000 kr. för detta ämne förs upp i utrustningsplanen.

De lokaler i huvudbyggnadens nordöstra del (byggnad III c) som friställts sedan sektion M flyttat till en nybyggnad skall enligt generalplanen för högskolans utbyggnad 1960—1970 disponeras för vissa institutioner vid sektion F och för den gemensamma undervisningen för de lägre årskurserna. Härigenom frigörs bl. a. utrymmen för sektion F i byggnad VIII. LUP-kommittén föreslår att för utrustning av de utökade lokalerna en definitiv kostnadsram för sektion F av 170 000 kr. förs upp i utrustningsplanen.

Högskolans byggnadskommitté föreslår att kostnadsramar för inredning av bl. a. nu nämnda lokaler av sammanlagt 495 000 kr. förs upp i inredningsplanen.

Nybyggnad av bokmagasin för kungl. biblioteket. I prop. 1968: 33 (s. 3) lämnades en redogörelse för detta byggnadsobjekt, varav framgår att bokmagasinet skall förläggas under mark i Humlegården utmed den befintliga biblioteksbyggnadens nordfasad. Nybyggnaden, som omfattar en totalyta av 1 900 m², planeras kunna inrymma ca 18 000 hyllmeter vid sex hyllplan och ca 21 000 hyllmeter vid sju hyllplan. I förslaget ingår en vertikal boktransportanläggning. Byggnadsstyrelsen räknar med att byggnadsarbetena kan sättas i gång under april 1968 och vara färdiga i juli 1969.

Kostnaderna för arkivhyllor i form av tätpackningssystem m. m. beräknar byggnadsstyrelsen till 1 075 000 kr. För en första anskaffningsetapp avseende ca 55 % av systemet uppskattas kostnaderna till 650 000 kr. En sådan etapp beräknas täcka behoven de närmaste åren.

Telefonväxel vid karolinska institutet. Vid karolinska institutet finns f. n. två telefonväxlar, en i odontologiska fakultetens byggnad vid Wallingatan och en i en byggnad inom karolinska institutets område vid Solnavägen. Antalet anknypningar uppgår till sammanlagt ca 600.

Under karolinska institutets omkostnadsanslag beräknades budgetåret 1965/66 260 000 kr. till installation av en ny telefonväxel vid institutet (jfr prop. 1965: 1 bil. 10 s. 456). Växeln beställdes inte eftersom lämpliga utrymmen då inte kunde ställas i ordning. De för ändamålet beräknade medlen togs således inte i anspråk.

Utrymmen för en större växel kommer att anordnas i vindsvåningen i den laboratoriebyggnad vid institutet för vilken redogörelse lämnats i det föregående.

Kommittén föreslår på grundval av en utredning som gjorts inom utrustningsnämnden att den befintliga växeln inom karolinska institutets område ersätts med en växel av typ A 344 utbyggd — tills vidare — med 700 anknýtningar. Enligt kommittén bör telefonist- och stativrum dimensioneras för en framtida utbyggnad av växeln intill 1 500 anknýtningar. Kostnaderna för utbytet beräknar kommittén till 445 000 kr. Kommittén föreslår att en delram av nämnda belopp förs upp i utrustningsplanen. Växeln i odontologiska fakultetens byggnad — som är utbyggd med 130 anknýtningar — bör enligt kommittén bibehållas.

Sigtuna

Riksinstitution. Redogörelse för nybyggnaden för den gemensamma riksinstitutionen för normalbegåvade barn med grava talskador samt hörselskadade barn med beteendestörningar och vissa andra komplikationer lämnades i prop. 1966: 104 (s. 63) och 1967: 1 (bil. 10 s. 402). I prop. 1968: 1 (bil. 10 s. 424) har kostnadsramen för byggnadsobjektet tagits upp med 5 785 000 kr. I gällande inredningsplan är uppförd en definitiv kostnadsram av 600 000 kr. (jfr prop. 1967: 104 s. 37).

Byggnadsstyrelsen räknar med att byggnadsarbetena skall vara avslutade i april 1969.

Utrustningsnämnden, som har Kungl. Maj:ts uppdrag att i samråd med skolöverstyrelsen utrusta institutionen, anger att utrustningsprogram kan föreligga först till sommaren 1968. Med hänsyn till tidpunkten för institutionens färdigställande anser nämnden det emellertid nödvändigt att medel för större delen av utrustningskostnaderna, vilka uppskattas till ca 600 000 kr., finns disponibla redan under budgetåret 1968/69. Nämnden föreslår därför i samråd med skolöverstyrelsen att en delram av 400 000 kr. förs upp för objektet i utrustningsplanen.

Uppsala

Nybyggnader på Artillerifältet, etapp I. För etapp I av nybyggnaderna, som omfattar ca 13 300 m² rumsyta och kostnadsberäknats till 29,2 milj. kr., har jag redogjort i det föregående. I gällande utrustningsplan är en delram av 4 milj. kr. uppförd för nybyggnaderna (jfr prop. 1967: 104 s. 28 och 38).

LUP-kommittén föreslår att nämnda delram ersätts med en delram av 6,7 milj. kr. betecknad Bio-medicinskt centrum. Av beloppet 6,7 milj. kr. beräknar kommittén 2,1 milj. kr. för gemensam utrustning, därav för gemensamma verkstäder 515 000 kr., för djurhus 1 milj. kr., för teletekniska anläggningar 435 000 kr. och för flyttningar m. m. 100 000 kr. För utrustning av lokalerna för grundutbildning (lu) i anatomi, histologi, medicinsk kemi, fysiologi och medicinsk fysik samt farmakologi beräknar kommittén att 2,1 milj. kr. behövs. Vidare beräknar kom-

mittén utrustningsresurser för högre utbildning och forskning till ett belopp av ca 300 000 kr. för anatomi, histologi och medicinsk kemi samt till ett belopp av 2,2 milj. kr. för fysiologi och medicinsk fysik samt farmakologi.

Byggnadsstyrelsen föreslår att den i gällande inredningsplan uppförda delramen av 2,5 milj. kr. höjs till 4,8 milj. kr. Ramen avser hela etapp I.

H y g i e n. Enligt statsmakternas beslut skall en professur i hygien den 1 juli 1968 inrättas vid universitetet i Uppsala (jfr prop. 1966: 1 bil. 10 s. 408, SU 42, rskr 125 och prop. 1968: 1 bil. 10 s. 265). LUP-kommittén, som förutsätter att ämnet skall förläggas till befintliga lokaler inom kv. Blåsenhus, föreslår att en delram av 250 000 kr. benämnd Hygien förs upp i utrustningsplanen.

Linköping

Universitetsfilialen samt högre teknisk utbildning och forskning. Utbildning vid filialen på primärexamensnivå ges läsåret 1967/68 i ämnena historia, engelska språket, nordiska språk, företagsekonomi, statistik, statskunskap och matematik. Vidare ges propedeutisk kurs i juridik. Läsåret 1968/69 tillkommer ämnena litteraturhistoria, franska språket, tyska språket, nationalekonomi, fysik och teoretisk fysik (jfr prop. 1967: 1, bil. 10 s. 222). Enligt statsmakternas beslut med anledning av prop. 1965: 141 (s. 138, SU 173, rskr 411) skall den högre tekniska utbildningen i Linköping starta höstterminen 1969.

För innevarande läsår är verksamheten vid filialen förlagd till paviljonger, som tidigare disponerades av tekniska gymnasiet. De ökade lokalbehoven fr. o. m. läsåren 1968/69 och 1969/70 avses för såväl universitetsfilialen som den tekniska utbildningen att täckas genom ianspråktagande av ytterligare paviljonger och av en f. d. fabriksfastighet.

I gällande utrustningsplan är en delram av 515 000 kr. uppförd för filialen. LUP-kommittén föreslår att delramen för nästa budgetår höjs med 525 000 kr. till 1 040 000 kr., varav 505 000 kr. avser undervisningsutrustning för ämnet fysik. Antalet utbildningsplatser för två betyg i examensämnet fysik avses tills vidare bli 40 per år fr. o. m. höstterminen 1968.

För att bl. a. beställningar av utrustning med lång leveranstid skall kunna läggas ut redan under budgetåret 1968/69 föreslår organisationskommittén att en delram av 1,5 milj. kr. förs upp i utrustningsplanen för högre teknisk utbildning och forskning. Enligt kommittén erfordras nästa budgetår — förutom kontorsutrustning — sådan apparatur, som behövs för att utföra vissa försök och demonstrationer, vilka skall spelas in på band för att senare användas i undervisningen.

I gällande inredningsplan är uppförd en delram av 300 000 kr. (jfr prop. 1967: 104 s. 34 och 37). Byggnadsstyrelsen föreslår att delramen höjs till 1,7 milj. kr.

Lund

Zoofysiologi. Av redogörelsen i prop. 1967: 104 (s. 29) för detta objekt framgår bl. a. att det s. k. Lab. M. byggts om för ämnet zoofysiologisk behov. Genom ombyggnaden har zoologiska institutionsgruppen tillförts ca 1 835 m² rumsyta.

LUP-kommittén föreslår att den i gällande utrustningsplan uppförda delramen av 800 000 kr. (jfr prop. 1967: 104 s. 29 och 38) höjs till 1 370 000 kr. och därvid betecknas som definitiv. Vid sin beräkning av utrustningsbehovet har kommittén jämfört med utrustningskostnaderna för samma ämne i Uppsala, Göteborg och Umeå.

Mikrobiologi. En till matematisk-naturvetenskapliga fakulteten knuten professur i ämnet mikrobiologi inrättades den 1 juli 1966 vid universitetet i Lund. Som framgår av redogörelsen i prop. 1967: 155 (bil. 6 s. 37) för detta utrustningsobjekt har mikrobiologins lokalbehov provisoriskt tillgodosetts i lokaler som tidigare disponerats av institutionen för medicinsk mikrobiologi. En delram av 350 000 kr. är uppförd i gällande utrustningsplan (jfr prop. 1967: 155 bil. 6 s. 37 och 38, SU 203, rskr 395).

Farmakologi. I det föregående har jag redogjort för ombyggnaden för farmakologiska institutionen av den byggnad vid Sölvegatan som institutionen tidigare delat med ämnet medicinsk kemi. För att viss utrustning som erfordras för bl. a. den ökade läkarutbildningen skall kunna tillföras institutionen redan innevarande budgetår har en delram av 350 000 kr. förts upp i gällande utrustningsplan (jfr prop. 1967: 155 bil. 6 s. 38). Byggnadsstyrelsen föreslår att en delram för objektet av 425 000 kr. förs upp i inredningsplanen.

Göteborg

Preklinisk utbildning m. m. I prop. 1968: 1 (bil. 10 s. 271) och i det föregående i samband med redogörelsen för nybyggnaden för odontologisk fakultet har behandlats den planerade ökningen av intagningskapaciteten vid odontologiska fakulteten från 100 till 120 platser per år. Med hänsyn till denna ökning föreslår LUP-kommittén att den definitiva kostnadsramen av 1,7 milj. kr. benämnd Preklinisk utbildning m. m. som är uppförd i gällande utrustningsplan höjs med 200 000 kr. till 1,9 milj. kr.

I gällande inredningsplan är en delram av 350 000 kr. uppförd för de medicinskt teoretiska institutionerna. Byggnadsstyrelsen beräknar kostnaderna för inredning av tillbyggnaden för anatomi och för kompletterande inredning av befintliga lokaler i samband med tillkomsten av den prekliniska odontologiska utbildningen till 350 000 kr. Kostnaderna för inredning av det forskningslaboratorium inom medicinarområdet för vilket redogörelse lämnats i det föregående uppskattar styrelsen till 500 000 kr.

Nybyggnad för odontologisk fakultet. I det föregående har jag redogjort för ifrågavarande byggnadsobjekt, som kostnadsberäknats till 56 685 000 kr. Av redogörelsen framgår att nybyggnaden numera planeras för klinisk tandläkarutbildning i Göteborg med en årlig intagning av 120 studerande samt för en tandteknikerskola och en tandsköterskeskola.

I gällande utrustningsplan finns en delram av 10 milj. kr. uppförd för nybyggnaden (jfr prop. 1967: 104 s. 31 och 38). LUP-kommittén föreslår att ramen höjs till 18 milj. kr. och därvid betecknas som definitiv.

Den största posten i det av LUP-kommittén framlagda utrustningsförslaget till definitiv kostnadsram utgörs av kostnaderna för utrustning av tandsjukvårdscentralen. För denna beräknar kommittén sammanlagt 9,8 milj. kr. Antalet arbetsplatser för lärare och studerande i tandsjukvårdscentralen uppgår till 293. En jämförelse med kostnaden för motsvarande utrustning vid befintliga odontologiska fakulteter visar enligt kommittén att kostnaderna för fakulteten i Göteborg är förhållandevis höga. Detta har sin grund i att tidigare använda typer av klinikutrustningar i övervägande utsträckning inte längre tillverkas. Kostnaden för operationsstol, operationsbelysning, bormaskin, kopplingsstavla och salivfontän har per behandlingsplats beräknats till i genomsnitt 18 500 kr. Kostnaderna har därvid angivits till 21 500 kr. per lärarplats och 17 500 kr. per studerandeplats. Enligt kommittén uppgår kostnaden för motsvarande apparatur inom folktandvården f. n. till i genomsnitt 23 500 kr. per arbetsplats. Kostnaden för instrument och smärre apparatur har beräknats till ytterligare 12 500 kr. per lärarplats och 9 200 kr. per studerandeplats. I dessa avseenden har det — beroende på undervisningens krav — inte varit möjligt att göra någon jämförelse med motsvarande kostnader inom folktandvården. För att få fram de fullständiga kostnaderna för tandsjukvården bör givetvis även beaktas denna verksamhets andel av kostnaderna för gemensam utrustning — röntgenavdelning, teletekniska anläggningar, rörpost m. m.

Kommittén tar upp 606 000 kr. för röntgenavdelningen, 1 528 000 kr. för undervisning och forskning i teknologi och 727 000 kr. för teletekniska anläggningar. Rikstelefonerna skall enligt kommittén anslutas till telefonväxeln för medicinarområdet. För viss intern TV-utrustning tar kommittén upp 370 000 kr. och för AV-utrustning i byggnadens 7 föreläsningssalar, 7 seminarierum och 10 demonstrationsrum 106 000 kr. Föreläsningssalar och demonstrationsrum föreslås vidare utrustas med klinikutrustningar för 484 000 kr. För de laboratorier som är avsedda för såväl rutinverksamhet som undervisning och forskning beräknar kommittén 1 360 000 kr. enligt följande.

	Kr.
Histopatologi	610 000
Biokemi och kliniska laboratorier	450 000
Biofysik	250 000
Djurlaboratorier	50 000

Kommittén tar slutligen upp följande utrustningskostnader.

	Kr.
Gemensamma forskningslokaler	375 000
Verkstadsutrustning	210 000
Fotolaboratoriet	80 000
Cafeteria	130 000
Städ- och brandutrustning, truckar m. m.	157 000
Installationer, montage, konsultarvoden	290 000

Utöver de angivna kostnaderna tillkommer allmän varuskatt. LUP-kommittén beräknar, som nämnts, den definitiva ramen till 18 milj. kr.

Byggnadsstyrelsen föreslår att den i inredningsplanen uppförda delramen av 4,5 milj. kr. höjs till 6 milj. kr. och därvid betecknas som definitiv.

Matematik och informationsbehandling. Matematiska institutionen och institutionen för informationsbehandling avses bli inrymda i den nybyggnad för sektion A m. m., för vilken redogörelse lämnades i prop. 1967: 104 (s. 12 och 21). Nybyggnaden kostar 16 845 000 kr. och omfattar sammanlagt 8 240 m² nettoyta, varav för sektion A 4 970 m². Matematiska institutionen och institutionen för informationsbehandling disponerar 2 530 m² och datamaskincentralen i Göteborg 740 m².

LUP-kommittén beräknar utrustningsbehovet för matematik och informationsbehandling till 330 000 kr. och föreslår att den i gällande utrustningsplan uppförda delramen av 150 000 kr. (jfr prop. 1967: 104 s. 33 och 39) höjs till nämnda belopp. Ramen kan enligt kommittén därvid betecknas som definitiv. I beloppet 330 000 kr. ingår bl. a. 61 000 kr. för rumsutrustning, 166 000 kr. för teletekniska anläggningar, 6 600 kr. för AV-utrustning till seminarie- och konferensrum samt 32 000 kr. för undervisningsutrustning i övrigt.

Hygien. Av redogörelsen i det föregående för nybyggnaden för institutionen för hygien m. m. framgår att byggnadsobjektet omfattar ca 1 600 m² nettoyta för nämnda institution och ca 300 m² nettoyta för en nordisk hälsovårdshögskola. Nybyggnaden har kostnadsberäknats till 5 050 000 kr.

Vid bedömningen av de utrustningsresurser som bör ställas till förfogande för institutionen för hygien har LUP-kommittén beaktat att utrustning för 300 000 kr. tillförts institutionen under senare år i de nuvarande lokalerna inom institutionsbyggnaden för medicinsk mikrobiologi (jfr prop. 1962: 91 s. 16 och 39). Kommittén föreslår att ytterligare 800 000 kr. anvisas och att en definitiv kostnadsram av detta belopp förs upp i utrustningsplanen.

Byggnadsstyrelsen föreslår att en kostnadsram av 775 000 kr. för detta objekt förs upp i inredningsplanen.

Sektion E. I utrustningsplanen för budgetåret 1964/65 fördes för sektion E vid Chalmers tekniska högskola upp följande definitiva kostnadsramar om sammanlagt 6 035 000 kr.

	Kr.
Allmän teleteknik	1 740 000
Telekommunikation	1 100 000
Elektricitetslära och elektrisk mätteknik	1 110 000
Elektronik	1 450 000
Elektromaskinlära	635 000

LUP-kommittén har — med hänsyn dels till önskvärdheten av att studieordningen enligt de nya studieplanerna görs så effektiv som möjligt, dels till ökningen av studerandeintaget vid sektionen från 185 till 200 fr. o. m. höstterminen 1968, dels till att en professur i medicinsk elektronik tillkommit — ansett det nödvändigt att sektionens utrustningsresurser ytterligare förstärks. Kommittén föreslår därför att en definitiv kostnadsram för sektionen av 300 000 kr. förs upp i utrustningsplanen.

Örebro

Universitetsfilialen. Utbildning på primärexamensnivå vid filialen ges innevarande läsår i ämnena historia, engelska språket, nordiska språk, företags ekonomi, statistik, statskunskap och matematik. Vidare ges propedeutisk kurs i juridik. Läsåret 1968/69 tillkommer ämnena litteraturhistoria, franska språket, tyska språket, nationalekonomi, fysik och teoretisk fysik (jfr prop. 1967: 1 bil. 10 s. 222).

Utbildningen i de icke-laborativa ämnena är tills vidare förlagd till den centrala verkstadsskolans förutvarande lokaler. Fr. o. m. höstterminen 1968 disponeras här ca 1 900 m². Fysikutbildningen planeras tills vidare bli förlagd till tekniska gymnasiet.

Vid beräkningen av den i gällande utrustningsplan uppförda delramen av 460 000 kr. har också socialhögskolans behov beaktats (jfr prop. 1967: 104 s. 41). LUP-kommittén föreslår att delramen för nästa budgetår höjs till 1,1 milj. kr. Av detta belopp avser 515 000 kr. undervisningsutrustning för ämnet fysik, i vilket tvåbetygsutbildningen börjar höstterminen 1968 med tills vidare 36 studerande per år. Av den föreslagna ramen har vidare beräknats 145 000 kr. för utrustning för socialhögskolan.

Umeå

Mikrobiologi m. m. Enligt gällande avtal mellan staten och Västerbottens läns landsting (jfr prop. 1962: 104 s. 103) skall landstinget inom Umeå lasarettens område tillhandahålla lokaler för bl. a. utbildning och forskning i ämnena mikrobiologi, farmakologi, hygien och virologi. Staten svarar för hälften av kostna-

derna för byggnadernas uppförande. Utrustning till lokaler som statlig institution ensam disponerar skall enligt avtalet anskaffas och bekostas av staten.

Av den s. k. byggnad 6 har färdigställts en första etapp som inrymmer lokaler för bl. a. farmakologi och bakteriologi jämte undervisningslokaler. I en andra etapp skall inrymmas lokaler för utbildning och forskning inom hygien, mikrobiologi och virologi. För inredning och utrustning av den första etappen är följande kostnadsramar uppförda i gällande utrustningsplan, nämligen en delram av 1,8 milj. kr. för mikrobiologi och klinisk bakteriologi, en definitiv ram av 1 830 000 kr. för farmakologi och en delram av 300 000 kr. för hygien. Av dessa ramar avser enligt LUP-kommittén respektive 465 000 kr., 385 000 kr. och 5 000 kr. inredning. För inredning av båda byggnadsetapperna beräknar kommittén att ytterligare 610 000 kr., dvs. sammanlagt 1 465 000 kr., behövs. Av praktiska skäl bör enligt LUP-kommittén utrustningsnämnden fullfölja inredningen av byggnad 6. En särskild kostnadsram av sistnämnda belopp bör därför föras upp i utrustningsplanen. I samband därmed bör enligt kommittén kostnadsramen för farmakologi sänkas med det nyssnämnda beloppet av 385 000 kr. till 1 445 000 kr.

LUP-kommittén föreslår vidare definitiva kostnadsramar av 1 550 000 kr. och 320 000 kr. för resp. mikrobiologi och klinisk bakteriologi, dvs. sammanlagt 1 870 000 kr. Detta innebär en ramhöjning med $(1\,870\,000 - 1\,800\,000 + 465\,000 =)$ 535 000 kr. för de två ämnena. Kommittén erinrar om att institutionen skall svara för utbildning i mikrobiologi av studerande vid såväl de medicinska och odontologiska fakulteterna som den matematisk-naturvetenskapliga fakulteten. För ämnet virologi, i vilket en laboratur skall inrättas den 1 juli 1968, föreslår kommittén en definitiv kostnadsram av 500 000 kr.

För ämnet hygien föreslår LUP-kommittén efter jämförelse med motsvarande utrustningsobjekt vid Göteborgs universitet, för vilket redogörelse lämnats i det föregående, en definitiv kostnadsram av 900 000 kr.

Fysik (forskning m. m.). För den i utrustningsplanen uppförda delramen av 180 000 kr. redogjordes i prop. 1965: 1 (bil. 10 s. 600). LUP-kommittén föreslår nu att ramen, som enligt kommittén fortfarande bör betecknas som delram, höjs till 630 000 kr. för att möjliggöra anskaffning av kompletterande grundutrustning för forskning och viss utökning av verkstadsresurserna i de provisoriska lokalerna. Enligt kommittén kommer all utrustning som anskaffas att flyttas över till den planerade nybyggnaden för fysik.

Samhällsvetenskap m. m. Den i utrustningsplanen uppförda delramen av 1 milj. kr. för samhällsvetenskap m. m. avser utrustningsbehoven för institutions- och undervisningslokalerna i nybyggnaden för bibliotek, samhällsvetenskap m. m. och i de paviljongbyggnader, som färdigställdes under hösten 1966 (jfr prop. 1967: 104 s. 35 och 40). LUP-kommittén föreslår en definitiv kostnadsram av 1 335 000 kr. enligt följande.

<i>Gemensam utrustning</i>	
Samhällsvetarhuset	660 000
Nya paviljongerna	210 000
<i>Övrig utrustning</i>	
Statistik m. m.	305 000
Socialhögskolan	100 000
Informationsbehandling	20 000
Humaniora	40 000

Föredraganden

Med utgångspunkt i de förslag till kostnadsramar för inredning och utrustning som jag redogjort för i det föregående har jag gjort upp följande förslag till inrednings- och utrustningsplaner.

Inredningsplan

(1 000-tal kr.)

Inredningsobjekt	Förordad ram eller förordad ändring av tidigare ram	Kostnadsram			Medelsförbrukning		
		definitiv ram	delram	art ¹	t. o. m. 30/6 1967	beräkn. 1967/68	beräkn. 1968/69
1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Stockholm</i>							
Om- och tillbyggnad för farmakologi		700		1	673		
Medicinskt teoretiska institutionerna	+ 450		1 000	2 a	532		
Nybyggnad för sektion M		2 250		1	1 645		
Ombyggnad för sektion K		180		1	149		
Nybyggnad för sektion B		2 500		1	36		
Nybyggnad av simhallsanläggning vid gymnastik- och idrottshögskolan ..		195		1	70		
Riksarkivet	+ 275	1 375		2 b	66		
Om- och tillbyggnad för försvarsmedicinsk forskning m. m.		300		1		1 500	2 500
Ombyggnad för sektion B		360		1			
Lokaler i kv. Blästern för tandläkarutbildning ...	+ 50	350		2 b			
Ombyggnad för fysik, centralverkstad m. m.	+ 450	450		3			
Nybyggnad av bokmagasin för kungl. biblioteket ..	+ 650		650	3			
<i>Sigtuna</i>							
Riksinstitution		600		1			
<i>Uppsala</i>							
Universitetsbiblioteket ...		2 900		1	905		
Nybyggnader på Artillerifältet, etapp I	+ 1 500		4 000	2 b			
Nybyggnader för fysiska institutionen m. m.	+ 1 200	1 200		3			
						2 500	4 000
<i>Linköping</i>							
Universitetsfilialen m. m.	+ 1 400		1 700	2 b			
<i>Växjö</i>							
Universitetsfilialen	+ 100		300	2 b			
<i>Lund</i>							
Radiofysik		280		1			
Fysiologi och medicinsk fysik		325		1	234		
Bakteriologi m. m.		900		1	275		
Kemiskt centrum	+ 750	8 250		2 b	2 915		
Nybyggnad för sektion M		2 225		1	1 994	6 000	2 000

1	2	3	4	5	6	7	8
Nybyggnad för sektion A		1 200		1	1 011		
Nybyggnad för sektion V		2 100		1	767		
Farmakologiska institutio- nen	+ 425		425	3			
<i>Göteborg</i>							
Tillbyggnad för anatomi m. m.		350		2 b	265		
Nybyggnad för odontolo- gisk fakultet	+ 1 500	6 000		2 b	518		
Nybyggnad för sektion V		3 600		1	1 358		
Nybyggnad för sektion A m. m.	+ 200	2 000		2 b	9		
Seminarier för huslig ut- bildning		1 075		1	677		
Ny- och ombyggnad för sektion M		2 600		1			
Nybyggnad för botaniska institutionen		1 400		1		5 000	7 700
Nybyggnad för zoologiska institutionen		1 500		1			
Institutionen för hygien ..	+ 500		500	3			
Forskningslaboratorium in- om medicinarområdet ..	+ 500	500		3			
<i>Karlstad</i>							
Universitetsfilialen	+ 100		300	2 b			
<i>Örebro</i>							
Universitetsfilialen m. m. .			350	1	38		
<i>Umeå</i>							
Nybyggnad för anatomi och histologi		1 450		1	1 339		
Lu-blocket		2 325		1	2 079		
Nybyggnad för kemi-hufo		2 100		1	407		
Nybyggnader för zoologi m. m. -hufo	+ 400	2 900		2 b	47		
Samhällsvetenskap m. m. .		2 600		2 b	847		
Universitetsbiblioteket ...		1 500		1	15		
Administration m. m.	+ 200	250		2 b	50	6 400	1 800
Matsal	+ 300		300	3			
Till Kungl. Maj:ts disposi- tion (budgetåret 1966/67)	- 107	1 893		2 a	1 001		
Till Kungl. Maj:ts disposi- tion (budgetåret 1967/68)		2 000		1			
Till Kungl. Maj:ts disposi- tion (budgetåret 1968/69)	+ 2 000	2 000		3			
Summa	+12 843	66 683	9 525		19 922	21 400	18 000
		76 208			59 322		

¹ Art av kostnadsram för resp. objekt:

1. Av statsmakterna redan godtagen kostnadsram.
- 2 a. Förslag till förändrad kostnadsram (tidigare fastställd som definitiv ram).
- 2 b. Förslag till förändrad kostnadsram (tidigare fastställd som delram).
3. Förslag beträffande tidigare ej behandlad kostnadsram (ny kostnadsram).

Utrustningsplan
(1 000-tal kr)

Utrustningsobjekt	Förordad ram eller förordad ändring av tidigare ram	Kostnadsram			Medelsförbrukning		
		definitiv ram	delram	art ¹	t. o. m. 30/6 1967	beräkn. 1967/68	beräkn. 1968/69
1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Stockholm</i>							
Kvartärgeologi		300		1	217		
Analytisk kemi			400	1	400		
Telefonväxel för Frescati-området			800	1	76		
Farmakologi		1 400		1	942		
Medicinskt teoretiska institutionerna	+ 500		1 500	2 a	819		
Regleringsteknik	+ 25	420		2 a	264		
Sektion M		7 500		1	3 315		
Sektion E	+ 600		750	2 b	124		
Reaktorfysik		375		1	237		
Kärnkemi		500		1	424		
Nybyggnad för sektion B		8 000		1	899		
Ombyggnad för sektion B		800		1	158		
Sektionerna A och L	+ 500		900	2 b	112		
Telefonväxel vid tekniska högskolan	+ 105		155	2 b			
Riksarkivet:							
Flyttningskostnader	+ 800	1 500		2 b	3 052	6 500	6 500
Utrustning m. m.		3 800		2 b			
Kungl. biblioteket			750	1	679		
Lokaler i kv. Blästern för tandläkarutbildning		500		1			
Sektion F	+ 170	170		3			
Fasta tillståndets fysik ...	+ 200	200		3			
Centralverkstad vid tekniska högskolan	+ 150		150	3			
Telefonväxel vid karolinska institutet	+ 445		445	3			
Institution för utbildning av vissa yrkesgrupper inom bl. a. teaterns område	+ 4 500		4 500	3			
<i>Sigtuna</i>							
Riksinstitution	+ 400		400	3			
<i>Uppsala</i>							
Limnologi		1 400		1	1 167		
Universitetsbiblioteket ...		850		1	117		

1	2	3	4	5	6	7	8
Nybyggnader på Artillerifältet, etapp I:							
a) Telefonväxel			135	2 b			
b) Verkstad			450	2 b			
c) Djurhus			500	2 b			
d) Övrig gemensam utrustning	+ 1 535		450	2 b	196	2 700	2 800
e) Apparatur m. m. för lu			2 000	2 b			
f) Apparatur m. m. för hufo			2 000	2 b			
Tandem van de Graaff-accelerator		8 000		1	5 127		
Hygien	+ 200		200	3			
<i>Linköping</i>							
Undervisningsutrustning för fysik	+ 485		500	2 b			
Icke-laborativa ämnen ..			500	2 b			
Högre teknisk utbildning och forskning	+ 1 500		1 500	3			
<i>Växjö</i>							
Universitetsfilialen	+ 40		320	2 b			
<i>Lund</i>							
Zoofysiologi	+ 500	1 300		2 b	236	11 000	11 000
Systematisk botanik			500	1	486		
Bakteriologi m. m.		2 150		1	479		
Radiofysik		1 000		1	272		
Kemiskt centrum		23 000		1	6 249		
Telefonväxel			875	1	55		
Viss allmän utrustning ..			850	1	829		
Sektion F		6 800		1	4 713		
Sektion E		7 000		1	4 415		
Sektion M		9 000		1	3 814		
Sektion A		1 350		1	631		
Sektion V		6 000		1	1 968		
Mikrobiologi			350	1			
Livsmedelsteknologi			50	1			
Farmakologi			350	1			
<i>Göteborg</i>							
Tjärnö marinzoologiska fältstation m. m.		150		1	30		
Preklinisk utbildning m. m.	+ 200	1 900		2 a	256		
Nybyggnad för odontologisk fakultet	+ 8 000	18 000		2 b	46		
Telefonväxel för humanistiska fakulteten m. m. ...			190	1	108		
Fysik (undervisningslokaler)		2 850		1	2 519		
Fysik, viss apparatutrustning m. m.			1 200	1	853		
Atomenergi			750	1	714		
Fysikalisk kemi (undervisningsutrustning)		710		1	418		

1	2	3	4	5	6	7	8
Kemi (forskning m. m) ...		6 500		1	5 088		
Kemisk apparatteknik ...		2 210		1			
Värmeteknik och maskinlära ...		1 280		1	2 827		
Ny- och ombyggnad för sektion M ...		7 000		1	252		
Sektion V ...		7 500		1	320		
Sektion A ...		1 000		1	6		
Telefonväxel vid Chalmers tekniska högskola ...			520	1	438		
Seminarier för huslig utbildning ...			1 015	1	618		
Botaniska institutionen ...		2 500		1			
Zoologiska institutionen ...		1 750		1			
Telefonväxel för medicinarområdet ...			165	1		8 300	8 400
Matematik och informationsbehandling ...	+ 180	330		2 b			
Sektion E ...	+ 300	300		3			
Hygien ...	+ 500	500		3			
Forskningslaboratorium inom medicinarområdet ...	+ 750	750		3			
<i>Karlstad</i>							
Universitetsfilialen ...	+ 40		320	2 b			
<i>Örebro</i>							
Undervisningsutrustning för fysik ...	+ 590		500	2 b			
Icke-laborativa ämnen m. m. ...			550	2 b	29		
<i>Umeå</i>							
Mikrobiologi m. m. ...	+ 300	2 100		2 b	1 613		
Farmakologi ...	- 385	1 445		2 a	1 234		
Hygien ...	+ 300	600		2 b	175		
Byggnad 6 (inredning) ...	+ 1 465	1 465		3			
Universitetsbiblioteket ...		615		1	429		
Administration m. m. ...		305		1			
Vissa kliniker m. m. och speciell forskningsutrustning ...		1 538		1	1 363		
Anatomi och histologi ...		3 800		1	2 519		
Odontologisk utbildning m. m. ...		4 350		1	4 043		
Undervisningspaviljonger: Allmän utrustning ...		640		1	632	7 700	8 2000
Undervisningsutrustning (fysikämnen) ...		1 110		1	1 035		
Fysik (forskning m. m.) ...	+ 450		630	2 b	67		
Lu-blocket ...		5 250		1	3 072		
Kemi-hufo ...		5 800		1	2 255		
Zoologi m. m. -hufo ...		5 450		1	984		
Radiofysik ...			250	1	240		
Pedagogik ...			35	1	34		
Geografi ...		275		1	120		
Telefonväxel ...			650	1	129		
Samhällsvetenskap m. m. ...	+ 300		1 300	2 b	254		

1	2	3	4	5	6	7	8
Psykologi	+ 150	500		2 b	182		
Lärarhögskolorna:							
Intern television m. m. .	+ 600		600	3			
Inlärningsstudior	+ 600		600	3			
AV- och laboratoriemateriel m. m.	+ 1 300		1 300	3			
Vissa utredningskostnader		250		1	2		
Till Kungl. Maj:ts disposition (budgetåret 1966/67)	— 30	970		2 a	611		
Till Kungl. Maj:ts disposition (budgetåret 1967/68)		1 000		1			
Till Kungl. Maj:ts disposition (budgetåret 1968/69)	+ 2 000	2 000		3			
Till universitetskanslersämbetets disposition	+ 5 000	5 000		3			
Summa	+ 35 265	193 008	32 855		77 987	36 200	36 900
		225 863			151 087		

¹ Art av kostnadsram för resp. objekt:

1. Av statsmakterna redan godtagen kostnadsram.
- 2 a. Förslag till förändrad kostnadsram (tidigare fastställd som definitiv ram).
- 2 b. Förslag till förändrad kostnadsram (tidigare fastställd som delram).
3. Förslag beträffande tidigare ej behandlad kostnadsram (ny kostnadsram).

Kostnadsramarna för de medicinskt teoretiska institutionerna i Stockholm avser såväl den färdigställda tillbyggnaden vid institutionen för fysiologi och medicinsk fysik m. m. som den nya laboratoriebyggnaden vid karolinska institutet. Ramen bör också kunna anlitas för komplettering av inredning och utrustning i befintliga lokaler.

Vid beräkningen av kostnadsramen för *fasta tillståndets fysik* vid tekniska högskolan i Stockholm har jag beaktat att utbildningen lagts om. Jag vill dock erinra om att, i enlighet med vad jag uttalade i prop. 1968: 1 (bil. 10 s. 301), utgifter för inköp av utrustning i samband med att t. ex. studieplaner ändras i fortsättningen — förutom från materielanslag — kan bestridas från den föreslagna kostnadsramen Till universitetskanslersämbetets disposition.

Delramen för *sektion E* vid tekniska högskolan i Stockholm innefattar den tidigare uppförda delramen av 150 000 kr. för mikrovägsteknik.

Den delram i utrustningsplanen som benämnts *Institution för utbildning av vissa yrkesgrupper inom bl. a. teaterns område* är beräknad på grundval av den redovisning som lämnats i det av mig förut berörda betänkandet Dramatiska institutet. Kungl. Maj:t har tidigare denna dag bemyndigat chefen för utbildningsdepartementet att tillsätta en interimsstyrelse som skall svara för uppbyggnaden av institutionen. Vidare har utrustningsnämnden fått i uppdrag att i samråd med interimsstyrelsen inreda och utrusta institutionen. Avsiken är att frågan om den närmare an-

vändningen av delramen efter ytterligare utredning skall underställas Kungl. Maj:ts prövning i annat sammanhang.

I inrednings- och utrustningsplanerna har jag tagit upp preliminärt beräknade kostnadsramar för den högre utbildningen och forskningen i *Linköping*. I likhet med vad som gäller beträffande den ram för försörjningsåtgärderna i *Linköping* som jag i det föregående fört upp i mitt förslag till investeringsplan avser jag att återkomma till inrednings- och utrustningsfrågorna i *Linköping* i samband med att jag föreslår Kungl. Maj:t att lägga fram en särskild proposition om bl. a. högre teknisk utbildning och forskning i *Linköping*.

Den i utrustningsplanen uppförda kostnadsramen för *preklinisk utbildning m. m. i Göteborg* är beräknad med hänsyn även till farmakologiämnets behov. Kostnadsramen för *forskningslaboratoriet inom medicinarområdet* avser således endast 1 025 m² av de tillkommande lokalerna om ca 1 440 m² rumsyta.

Kostnadsramen för *mikrobiologi m. m. i Umeå* har jag beräknat utifrån de förslag till kostnadsramar för mikrobiologi, klinisk bakteriologi och virologi som lagts fram av LUP-kommittén.

Ramarna för *lärarhögskolorna* har jag tagit upp i enlighet med vad jag anfört i prop. 1968: 65 (s. 50).

Beträffande användningen av kostnadsramen *Till universitetskanslersämbetets disposition* vill jag erinra om vad jag anfört i prop. 1968: 1 (bil. 10 s. 301).

För vartdera av budgetåren 1966/67 och 1967/68 har i inrednings- och utrustningsplanerna förts upp kostnadsramar, kallade Till Kungl. Maj:ts disposition, av resp. 2 milj. och 1 milj. kr. För nästa budgetår har jag i båda planerna tagit upp ett belopp av 2 milj. kr. Liksom för innevarande budgetår bör för nästa budgetår ytterligare 100 000 kr. ställas till Kungl. Maj:ts disposition under en särskild anslagspost. Jag har vid min beräkning av de medel som bör stå till Kungl. Maj:ts disposition utgått från att medel skall kunna anvisas för vissa av de ändamål för vilka särskilda kostnadsramar föreslagits av myndigheterna och för vilka jag inte tagit upp särskilda ramar i mitt förslag till investeringsplan. Vid min beräkning har jag vidare beaktat det av universitetskanslersämbetet anmälda medelsbehovet för oförutsedda ändamål.

De föreslagna planerna innebär att byggnadsstyrelsen och tekniska högskolans i Stockholm byggnadskommitté samt utrustningsnämnden skall äga beställa inredning och utrustning för sammanlagt resp. (76 208 000 — 59 202 000 =) 17 006 000 kr. och (225 863 000 — 151 087 000 =) 74 776 000 kr. att betalas tidigast under budgetåret 1969/70.

Vid utgången av budgetåret 1966/67 uppgick behållningen på den anslagspost som byggnadsstyrelsen och byggnadskommittén disponerar till ca 6,4 milj. kr. För innevarande budgetår har ytterligare 15 milj. kr. ställts till förfogande. För nästa budgetår bör (21,4 + 18 — 6,4 — 15 =) 18 milj. kr. anvisas.

Behållningen på den anslagspost som utrustningsnämnden disponerar uppgick vid utgången av budgetåret 1966/67 till ca 1,8 milj. kr. För innevarande budgetår har 31,4 milj. kr. ställts till nämndens förfogande. Vidare har Kungl. Maj:t i prop.

1968: 105 (bil. 4 s. 14) föreslagit riksdagen att anvisa ytterligare 3 milj. kr. på tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår. För nästa budgetår bör $(36,2 + 36,9 - 1,8 - 31,4 - 3 =)$ 36,9 milj. kr. anvisas.

Med hänvisning till det anförda beräknar jag anslaget för nästa budgetår till $(0,1 + 18 + 36,9 =)$ 55 milj. kr.

Erfarenhetsmässigt är det förenat med betydande svårigheter att beräkna medelsförbrukningen under förevarande anslag. Om verksamheten emellertid skulle få en större omfattning än som f. n. kan förutses, torde de ytterligare medel som behövs få begäras på tilläggsstat till riksstaten för nästa budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Inredning och utrustning av lokaler vid universitet, högskolor m. m.* för budgetåret 1968/69 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 55 000 000 kr.

Lånefonden för studentkårlokaler

1966/67 Utgift	.....	600 000	Reservation	.....	8 400 000
1967/68 Anslag	.....	3 000 000			
1968/69 Förslag	.....	2 000 000			

Anslagsförslag m. m.

Denna fond tillkom genom beslut av 1963 års riksdag (prop. 1963: 172, SU 212, rskr 405). Enligt kungörelsen den 23 april 1964 (nr 398, ändrad senast 1967: 197) om lån för anskaffning av studentkårlokaler kan lån från fonden utgå till student-sammanslutning vid universiteten och vissa andra högre läroanstalter för anordnan-de av studentkårlokaler samt bespisinglokaler för anställda och studerande. Bere-dande organ för frågor rörande lån från fonden är statens nämnd för samlings-lokaler.

För innevarande budgetår har anvisats ett investeringsanslag av 3 milj. kr. Vidare får lån beviljas från fonden intill ett sammanlagt belopp av 10 milj. kr.

Statens nämnd för samlingslokaler föreslår att ett investeringsanslag av 10 milj. kr. anvisas för budgetåret 1968/69 samt att lån under nämnda budgetår skall få beviljas intill ett belopp av 15 milj. kr.

Reservationen vid ingången av budgetåret 1967/68 var 8,4 milj. kr. För utbe-talning av lån under innevarande budgetår står således sammanlagt (8,4 + 3 =) 11,4 milj. kr. till förfogande. Nämnden räknar med en låneutbetalning av 6—8 milj. kr. under innevarande budgetår.

Föredraganden

Lån från lånefonden har vid utgången av februari 1968 beviljats enligt följande sammanställning

Objekt	Låneunderlag	Lånebelopp	Ränte- och amorteringsfri del av låne- beloppet
a) <i>Bespisinglokaler</i>			
Akademiska Föreningen, Lund (Norra Fä-laden)	1 400 000	1 400 000	1 400 000
Filosofiska fakulteternas studentförening i Göteborg	2 800 000	2 800 000	2 800 000
	4 200 000	4 200 000	4 200 000
b) <i>Övriga kårlokaler</i>			
Västmanland-Dala nation, Uppsala	1 216 000	365 000	365 000
Akademiska Föreningen, Lund	1 035 000	517 000	414 000
Kalmar nation, Uppsala	100 000	50 000	30 000
Akademiska Föreningen, Lund (kårlokaler i Malmö)	1 680 000	840 000	504 000
Filosofiska fakulteternas studentförening i Göteborg	2 750 000	1 375 000	1 100 000
	6 781 000	3 147 000	2 413 000

Frågan om återbetalning av den del av lånen som är ränte- och amorteringsfria tas normalt upp efter 25 år. För resterande belopp gäller som regel en amorteringstid av 25 år. Räntefoten för denna del av lånet är lika med normalräntan för lån från statens utlåningsfonder. I beslut om lån för anskaffning av bespisningslokaler har Kungl. Maj:t meddelat särskilda lånevillkor avseende bl. a. verksamhetens former (jfr prop. 1967: 104 s. 47).

Utöver de lån som beviljats har Kungl. Maj:t den 26 januari 1968 godkänt byggnadsprogram för en anläggning i ett studentbostadsområde invid Tunavägen i Lund innehållande såväl bespisningslokaler som andra studentkårlokaler. Kostnaderna för objektet har angetts till ca 12 milj. kr., varav 6 milj. kr. för bespisningslokalerna. Sistnämnda lokaler innefattar bl. a. en kökscentral för samtliga restaurangenheter för anställda och studerande vid universitetet och högskolorna i Lund. Frågan om lånebeloppets storlek avses senare bli prövad av Kungl. Maj:t på förslag av statens nämnd för samlingslokaler.

Låneframställningar från tekniska högskolorna i Stockholm studentkår, Chalmers studentkår, Umeå studentkår och vissa nationer i Uppsala bereds f. n.

Med hänsyn till de lånebehov som redovisats bör lån under nästa budgetår få beviljas intill ett sammanlagt belopp av 20 milj. kr. Medelsbehovet för nästa budgetår beräknar jag till 2 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) medge att under budgetåret 1968/69 lån får beviljas från lånefonden för studentkårlokaler intill ett sammanlagt belopp av 20 000 000 kr.,

b) till *Lånefonden för studentkårlokaler* för budgetåret 1968/69 under statens utlåningsfonder anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten

INNEHÅLL

	Sid.
Byggnadsarbeten vid universiteten och vissa högskolor	3
Anslagsförslag m. m.	3
Föredraganden	19
Inredning och utrustning av lokaler vid universitet, högskolor m. m.	26
Anslagsförslag m. m.	26
Föredraganden	42
Lånefonden för studentkårlokaler	50
Anslagsförslag m. m.	50
Föredraganden	51